

03. Irak (Türkmeneli) Türkçesi ve Edebiyatı Bibliyografya Denemesi¹**Şahru PİLTEN UFUK² & Hussein Ahmed SHUKUR³****APA:** Pilten Ufuk, Ş. & Shukur, H. A. (2026). Irak (Türkmeneli) Türkçesi ve Edebiyatı Bibliyografya Denemesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (52), 43-77. **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.20268036>**Öz**

Bu çalışma, Irak (Türkmeneli) Türkçesi ve edebiyatı alanında yayımlanmış akademik çalışmalarını tür, konu ve yayın ortamı ölçütlerine göre derleyen ve tematik açıdan değerlendiren betimleyici nitelikte bir bibliyografik incelemedir. Dijital veri tabanları ile fiziksel arşiv taramalarına dayanan çok kaynaklı ve saha temelli bir doğrulama süreciyle toplam 434 akademik yayın tespit edilmiş; bu yayınlar dil araştırmaları (%27,9), edebiyat araştırmaları (%34,6), halk bilimi araştırmaları (%34,1) ve tanıtım–eleştiri yazıları ve bibliyografya çalışmaları (%3,5) olmak üzere dört ana kategori altında sınıflandırılmıştır. Tematik analiz, edebiyat ve halk bilimi araştırmalarının literatürün yaklaşık üçte ikisini oluşturduğunu; akademik üretimin özellikle 2010 sonrasında lisansüstü tezler aracılığıyla hız kazandığını ve araştırmaların Kerkük merkezli bir coğrafi yapı sergilediğini ortaya koymaktadır. Söz dizimi, metin dil bilimi ve toplum dil bilimi alanlarındaki yetersizlik; karşılaştırmalı edebiyat çalışmalarının sınırlılığı ve yöntemsel tekdüzelik alanın başlıca araştırma boşlukları olarak tespit edilmiştir. Çalışma, Irak (Türkmeneli) Türkçesi araştırmalarına ilişkin mevcut literatürü sistematik biçimde haritalayan kapsamlı bir bibliyografik değerlendirme niteliği taşımaktadır. Elde edilen nicel ve nitel veriler, gelecekte yapılacak bilimsel araştırmalar için yapısal bir yol haritası sunmakta; bölgesel ağzların korunması ve disiplinler arası dilbilimsel modellerin alana entegre edilmesi noktasında metodolojik bir gerekliliği açıkça ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Irak (Türkmeneli) Türkçesi, Irak (Türkmeneli) edebiyatı, bibliyografya, literatür haritalama

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.**Finansman:** Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.**Telif Hakkı & Lisans:** Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.**Kaynak:** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.**Benzerlik Raporu:** Alındı – Turnitin /iThenticate Oran: %4**Etik Şikayeti:** editor@rumelide.com**Makale Türü:** Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 07.04.2026-**Kabul Tarihi:** 19.05.2026-**Yayın Tarihi:** 20.05.2026; **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.20268036>**Hakem Değerlendirmesi:** İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² (%30) Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü / Assoc. Prof., Sakarya University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Turkish Language and Literature (Sakarya, Türkiye), **e-posta:** sahrupiltenufuk@sakarya.edu.tr **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-5548-508X> **ROR ID:** <https://ror.org/04ttnw109> **ISNI:** 0000 0001 0682 3030 **Crossref Funder:** ID 501100004473

³ (%70)Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı ABD / Ph.D. student, Sakarya University, Institute of Social Sciences, Department of Turkish Language and Literature (Sakarya, Türkiye), **e-posta:** husein.shukur@ogr.sakarya.edu.tr **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-0529-5795> **ROR ID:** <https://ror.org/04ttnw109> **ISNI:** 0000 0001 0682 3030 **Crossref Funder:** ID 501100004473

An Essay on the Bibliography of Iraqi (Turkmeneli) Turkish and Literature ⁴

Abstract

This study is a descriptive bibliographic review that compiles and thematically evaluates academic works published on Iraq (Turkmeneli) Turkish and literature, classifying them according to publication type, subject, and venue. Through a multi-source, field-based verification process combining digital database searches with physical archive surveys, a total of 434 academic publications were identified and organized under four main categories: language studies (27.9%), literary studies (34.6%), folklore studies (34.1%), and review-criticism and bibliography studies (3.5%). Thematic analysis reveals that literary and folklore studies together account for approximately two-thirds of the literature; that academic output has accelerated notably since 2010, primarily through graduate theses; and that research exhibits a Kirkuk-centered geographic concentration. Insufficient coverage of syntax, text linguistics, and sociolinguistics; the limited development of comparative literary approaches; and methodological uniformity were identified as the field's principal research gaps. The study constitutes a comprehensive bibliographic assessment that systematically maps the existing literature on Iraq Turkmen Turkish studies. The quantitative and qualitative data obtained provide a structural roadmap for future scientific research, clearly demonstrating a methodological necessity for preserving regional dialects and integrating interdisciplinary linguistic models into the field.

Keywords: Iraq Turkmen Turkish, Iraq Turkmen literature, bibliography, literature mapping, Turkmen studies

⁴ **Statement (Thesis / Paper):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.
Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.
Funding: No external funding was used to support this research.
Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.
Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography
Similarity Report: Received – Turnitin / iThenticate Rate: %4
Ethics Complaint: editor@rumelide.com
Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 07.04.2026-**Acceptance Date:** 19.05.2026-**Publication Date:** 20.05.2026; **DOI:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.20268036>
Peer Review: Two External Referees / Double Blind

1. Giriş

Bilimsel yayın sayısının artmasıyla birlikte bibliyografik çalışmalar, araştırmacılar için alanın bilgi birikimini düzenleyen ve erişilebilir kılan temel araçlar hâline gelmiştir. Sistematik literatür incelemeleri ve alan haritalama çalışmaları, bir disiplinin tematik yoğunlaşma alanlarını, metodolojik eğilimlerini ve araştırma boşluklarını ortaya koyarak alanın gelişim yönelimlerini görünür kılmaktadır (Grant & Booth, 2009; Kitchenham, 2004; Zupic & Čater, 2015). Bu bağlamda günümüzde bibliyografya, yalnızca kaynak listeleyen yardımcı bir tür olarak değil; literatür haritalama (literature mapping), alan incelemesi (field review) ve bilgi üretiminin yapısal analizi gibi literatür temelli araştırmalara zemin oluşturan ve bu çalışmalarla birlikte değerlendirilen bilimsel bir araştırma alanı olarak kabul edilmektedir (Ocaña-Fernández, 2021).

Bibliyografik çalışmalar özellikle farklı ülkelerde ve dillerde yayın üretiminin söz konusu olduğu alanlarda araştırmacılar için yönlendirici bir çerçeve sunmaktadır. Irak Türklerinin dili, edebiyatı ve kültürü üzerine yapılan çalışmalar da bu niteliktedir. Bu konuda gerek Türkiye’de gerek Irak’ta son yıllarda dikkate değer bir akademik üretim gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte bu alan üzerine yapılan bibliyografik çalışmalar sınırlıdır. Literatürde öne çıkan iki temel bibliyografik çalışma bulunmaktadır:

Bunlardan ilki Saatçi tarafından 2014 yılında yayımlanmıştır. Bu çalışma Irak Türkleri üzerine yapılmış dil araştırmalarını alfabetik düzende bir araya getirmesi bakımından alan için önemli bir başlangıç teşkil etmektedir. Ancak yayınların türsel (makale, bildiri, kitap vb.) ve tematik (dil, edebiyat, folklor vb.) tasnife tabi tutulmamış olması, araştırmacıların belirli alt alanlara erişimini güçleştirmektedir. Ayrıca hakemlik durumu ve yayın ortamı gibi akademik niteliği belirleyen ölçütlerin ayrıştırılmamış olması, çalışmanın analitik kullanım imkânını sınırlamaktadır.

İkincisi ise Aydın tarafından 2023 yılında yayımlanmıştır. Bu çalışma Irak Türkleriyle ilgili Türkiye’de yayımlanan araştırmaları disiplinler arası bir çerçevede sunmaktadır. Bununla birlikte, çalışmanın coğrafi kapsamının büyük ölçüde Türkiye ile sınırlı kalması; Irak’ta ve diğer ülkelerde yayımlanan çalışmaların önemli bir bölümünü dışarıda bırakmaktadır. Ayrıca bu çalışmada alanın temel isimlerinin eserleri ile bu eserler üzerine yapılmış akademik incelemelerin bütünlüklü biçimde temsil edilmediği görülmektedir.

Mevcut çalışma, Irak (Türkmeneli) Türkçesi⁵ ve Edebiyatı alanında üretilmiş bilimsel literatürün kapsamlı, sistematik ve ölçüt temelli bir yaklaşımla yeniden derlenmesine yönelik ihtiyaca cevap vermek üzere Irak (Türkmeneli) Türkçesi, edebiyatı ve folkloru alanında yayımlanmış akademik çalışmaları tür, konu ve yayın ortamı ölçütlerine göre tasnif ederek kapsamlı bir bibliyografya oluşturmayı; bu literatürün tematik, kronolojik ve kurumsal dağılımını analiz ederek alanın araştırma eğilimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda çalışma, alandaki mevcut üretimi görünür kılmayı ve araştırmacılar için sistematik bir başvuru kaynağı sunmayı hedeflemektedir.

Bu çerçevede çalışma aşağıdaki araştırma sorularını ele almaktadır:

1. Irak (Türkmeneli) Türkçesi ve edebiyatı alanında yayımlanmış akademik çalışmalar hangi ölçütler çerçevesinde sistematik biçimde derlenebilir ve sınıflandırılabilir?

⁵ Bu çalışmada söz konusu lehçeyi adlandırmak için 'Irak (Türkmeneli) Türkçesi' terimi tercih edilmiştir. Literatürde 'Irak Türkçesi', 'Irak Türkmen Türkçesi' ve 'Türkmeneli Türkçesi' gibi farklı adlandırmalar da kullanılmaktadır."

2. Literatür hangi tematik alanlarda ve alt başlıklarda yoğunlaşmaktadır?
3. Akademik üretim zaman içinde nasıl bir dönemsel eğilim izlemektedir?
4. Araştırmalar coğrafi açıdan nasıl bir dağılım göstermektedir?
5. Tez üretimi kurumsal olarak hangi üniversitelerde yoğunlaşmaktadır?
6. Alanda hangi araştırma boşlukları tespit edilmektedir?

1.1. Yöntem ve Sınırlılıklar

Bu araştırma, betimleyici nitelikte tasarlanmış bir bibliyografik tarama çalışmasıdır. Veri toplama sürecinde çok kaynaklı ve doğrulama temelli bir yaklaşım benimsenmiştir. Araştırma, yönetsel olarak betimleyici bibliyografya (descriptive bibliography) ile literatür haritalama (literature mapping) yaklaşımının kesişiminde konumlandırılabilir. Betimleyici bibliyografya, yayınların bibliyografik kimliklerini standartlaştırılmış künyeler hâlinde sistematik biçimde sunan; literatür haritalama ise belirli bir alandaki çalışmalarını konu, tür ve disiplinler yönelimler bakımından sınıflandırarak alanın tematik yapısını ve araştırma eğilimlerini görünür kılan bir yaklaşımdır. Bu çalışmada her iki işlev bir arada yürütülmüş; bibliyografik kayıtların derlenmesi ile alanın yapısal görünümünün ortaya konulması eş zamanlı olarak gerçekleştirilmiştir.

Dijital veri tabanları kapsamında DergiPark, Google Scholar ve Sakarya Üniversitesi veri tabanı; akademik ağ platformları kapsamında ise Academia ve ResearchGate taranmıştır. Taramalarda kullanılan anahtar kelimeler şunlardır: Kerkük, Kerkük Türkçesi, Irak Türkçesi, Irak Türkmen Türkçesi, Türkmeneli Türkçesi, Musul/Telafer/Tuzhurmatu/Kifri ağızları, Irak Türkmen Edebiyatı, Irak Türk Edebiyatı, Irak Türkmen Folkloru, Kerkük Folkloru ve Horyat. Buna ek olarak, alanın önde gelen isimleri yazar adı üzerinden taranmış; bu isimlerin eserleri ve üzerlerine yapılmış akademik çalışmalar tespit edilmiştir.

Dijital erişimin sınırlı olduğu basılı eserler için fiziksel arşiv taraması gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda *Irak Türkmen Cephesi Kütüphanesi*, *Kerkük Türkmen Kardeşlik Ocağı Kütüphanesi*, *Gamgin Kitabevi* ve kişisel arşivlerden yararlanılmış; bazı araştırmacılar ve yazarlarla doğrudan iletişim kurularak veriler teyit edilmiştir. Bu yönüyle çalışma yalnızca dijital tarama ile sınırlı kalmayıp sahaya dayalı veri doğrulama sürecini de içermektedir.

Çalışmanın bibliyografik tutarlılığını ve doğrulanabilirliğini korumak amacıyla veri seti kitaplar, hakemli dergi makaleleri ve lisansüstü tezlerle sınırlandırılmış; erişilebilirlik ve bibliyografik standartlar bakımından büyük farklılıklar gösteren kongre bildirimleri değerlendirmeye dahil edilmemiştir. Yazarların müstakil sanatsal eserleri (şiir kitapları, romanlar, öykü seçkileri vb.) bibliyografyaya alınmamış; buna karşılık bu eserler üzerine yapılmış akademik incelemeler ve editoryal derlemeler listeye dahil edilmiştir. Erişim bilgisi doğrulanamayan veya yayımlandığı yer kesin biçimde belirlenemeyen çalışmalar ise akademik güvenilirlik ilkesi gereği dışarıda bırakılmıştır.

Yayınların bibliyografik kaydı oluşturulurken aşağıdaki düzenleme ilkeleri uygulanmıştır:

(i) Aynı makalenin farklı dergilerde yayımlanmış versiyonları ayrı künyeler olarak kaydedilmiştir.

(ii) Irak (Türkmeneli) sahasında bazı araştırmacıların farklı dönemlerde veya farklı ülkelerde yayımladıkları çalışmalarda birden fazla soyadı varyasyonu kullandıkları tespit edilmiştir (örn. Çoban Hıdır Uluhan / Çoban Hıdır Uluhan (Beşirli) / Çoban Hıdır Haydar / Çoban Uluhan Marağalı). Bu tip durumlarda bibliyografik tutarlılığı sağlamak amacıyla her kayıt, yayımlandığı çalışmada yer alan yazar adı esas alınarak düzenlenmiştir.

(iii) Tüm künyelerde yayınlarda yer alan basım bilgisi esas alınmıştır. Bu bağlamda 2003 öncesi Irak'ta Türkçe yayın faaliyetlerinin sansür ve siyasal kısıtlamalara tabi olması nedeniyle yayınevleri aracılığıyla değil, özel matbaalarda veya kişisel imkânlarla basılan eserlerin künyelerinde yalnızca (varsa) matbaa adı veya basım yeri gösterilmiştir.

(iv) Tüm künyeler APA 7 standartlarına göre düzenlenmiş; erişim bağlantısı bulunan çalışmalarda URL bilgisi eklenmiştir.

(v) YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden erişilebilen tezler için künyelerde veri tabanı bilgisi ayrıca belirtilmiştir. YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde kayıtlı olmayan eski tarihli tezler ise tez başlığı, tez türü ve üniversite bilgisi esas alınarak künyelendirilmiştir.

Bibliyografya sınıflandırmasında göz önüne alınan temel ilkeler ise şunlardır:

(i) Sınıflandırma önceden belirlenmiş kategorilere dayandırılmamış; kategoriler yayınların içerikleri incelenerek tümevarımsal bir yaklaşımla oluşturulmuştur. Bu süreç sonucunda dört ana kategori ortaya çıkmıştır: Dil Araştırmaları, Edebiyat Araştırmaları, Halk Bilimi Araştırmaları ve Tanıtım–Eleştiri Yazıları ve Bibliyografya Çalışmaları. Her ana kategori yine tümevarımsal yaklaşım uyarınca kendi içinde alt sınıflara ayrılmıştır.

(ii) Bibliyografya sınıflandırması yapılırken, inceleme nesnesine dayalı çoklu yerleştirmelerin yol açabileceği tekrarları ve kategoriler arası çakışmaları önlemek amacıyla, çalışmaların örnekleme yerine araştırmanın yürütüldüğü disiplinler çerçeve ve kullanılan analitik yöntem belirleyici ölçüt olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda bir edebî metni, halk edebiyatı ürününü veya belirli bir yazarı konu edinmekle birlikte incelemenin dil bilimsel nitelik taşıdığı çalışmalar “Dil Araştırmaları” başlığı altında değerlendirilmiştir.

(iii) Bibliyografya sınıflandırmasında yapısal tutarlılığı korumak amacıyla her alt kategori altında kitaplar, makaleler ve tezler başlıkları standart olarak korunmuştur. İlgili alt kategoride belirli bir yayın türüne ait kayıt bulunmaması durumunda da başlık yapısı değiştirilmemiş; böylece bibliyografik sistematik ve kategoriler arası karşılaştırılabilirlik sağlanmıştır.

Derlenen bibliyografya, çalışmanın Ek 1 bölümünde sunulmaktadır.

2. Irak (Türkmeneli) Türkçesi Araştırmalarının Yapısal Görünümü

2.1. Yayınların Tematik Dağılımı

Bu bibliyografya çalışması kapsamında Irak (Türkmeneli) Türkçesi ve edebiyatı üzerine yayımlanmış toplam 434 akademik yayın tespit edilmiştir. Çalışmalar dört ana tematik kategori altında sınıflandırılmıştır: Dil Araştırmaları (121 yayın, %27,9), Edebiyat Araştırmaları (150 yayın, %34,6), Halk Bilimi Araştırmaları (148 yayın, %34,1) ve Tanıtım–Eleştiri ile Bibliyografya Yazıları (15 yayın, %3,5).

Bu dağılım, Irak (Türkmeneli) sahası çalışmalarının önemli ölçüde kültür ve edebiyat temelli bir araştırma geleneği içinde geliştiğini göstermektedir. Edebiyat ve halk bilimi araştırmaları birlikte değerlendirildiğinde literatürün yaklaşık %68,7'sinin kültür ve edebiyat çalışmalarına, %27,9'unun ise dil araştırmalarına ait olduğu görülmektedir. Bu durum, alanın tarihsel olarak folklor, sözlü kültür ve edebî şahsiyetler ekseninde şekillendiğini; dil bilimi çalışmalarının ise görece daha sınırlı bir paya sahip olduğunu ortaya koymaktadır (bkz. Tablo 1).

Araştırma Alanı	Yayın Sayısı	%
Dil Araştırmaları	121	27,9
Edebiyat Araştırmaları	150	34,6
Halk Bilimi Araştırmaları	148	34,1
Tanıtım–Eleştiri ve Bibliyografya	15	3,5
Toplam	434	100,0

Tablo 1. Ana Tematik Alanlara Göre Yayın Dağılımı

2.2. Yayın Türü Dağılımı

Bibliyografyada yer alan çalışmalar yayın türlerine göre incelendiğinde, literatürün üç temel akademik üretim biçimi etrafında şekillendiği görülmektedir: kitaplar (163 yayın, %37,6), akademik makaleler (131 yayın, %30,2) ve lisansüstü tezler (140 yayın, %32,2).

Bu dağılım, Irak (Türkmeneli) Türkçesi araştırmalarının iki farklı akademik üretim modelinin kesişiminde geliştiğini göstermektedir: folklor ve edebiyat alanlarında güçlü bir monografik kitap geleneği, dil araştırmalarında ise tez merkezli akademik üretim. Nitekim ağız incelemeleri ve dilbilgisi araştırmalarının önemli bir bölümü lisansüstü tezler aracılığıyla literatüre kazandırılmıştır (bkz. Tablo 2 ve Tablo 3).

Yayın Türü	Yayın Sayısı	%
Kitap	163	37,6
Makale	131	30,2
Lisansüstü Tez	140	32,2
Toplam	434	100,0

Tablo 2. Yayın Türlerine Göre Dağılım

Araştırma Alanı	Kitap	Makale	Tez	Toplam
Dil Araştırmaları	27	52	42	121
Edebiyat Araştırmaları	67	26	57	150
Halk Bilimi Araştırmaları	68	39	41	148
Tanıtım–Eleştiri ve Bibliyografya	1	14	0	15
Toplam	163	131	140	434

Tablo 3. Araştırma Alanı ve Yayın Türü Kesişim Tablosu

2.3. Kronolojik Eğilimler: Akademik Üretim İvmesi

Bibliyografyada yer alan yayınların tarihsel dağılımı incelendiğinde, alandaki akademik üretimin özellikle 2000'li yıllardan itibaren belirgin biçimde hız kazandığı görülmektedir. Bu veriler üç aşamalı bir gelişim sürecine işaret etmektedir (bkz. Tablo 4 ve Şekil 1).

Erken dönem (1960–1999): Akademik üretim sınırlıdır ve yayınlar çoğunlukla derleme, tanıtım ve kültürel belgeleme niteliği taşımaktadır. Bu dönemdeki 50 yayın, toplam literatürün yalnızca %11,5'ini oluşturmaktadır.

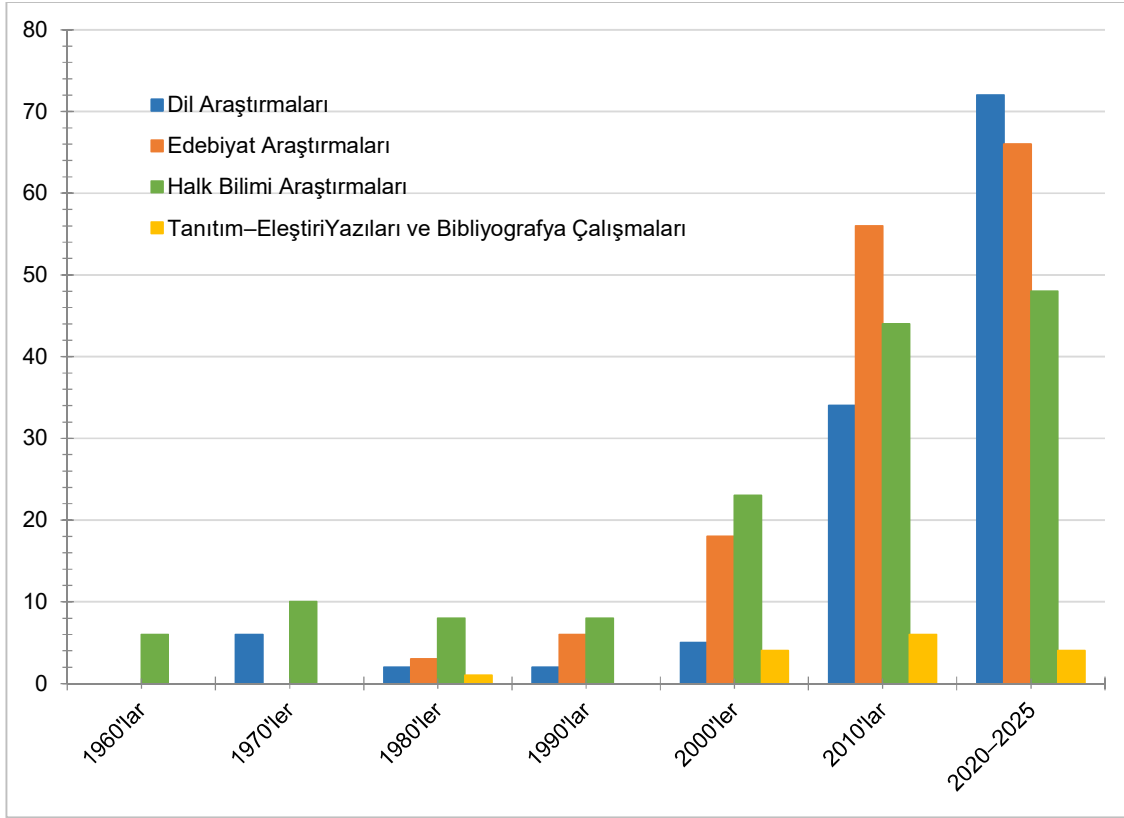
Akademik kurumsallaşma dönemi (2000–2009): Türkiye'deki üniversitelerde Irak (Türkmeneli) sahasına yönelik akademik ilgi artmaya başlamış, lisansüstü programlar aracılığıyla sistematik araştırmalar üretilmeye başlanmıştır. Bu dönemde yayın sayısı önceki kırk yıla kıyasla üç katına çıkmıştır.

Tez merkezli genişleme dönemi (2010–günümüz): Lisansüstü tez üretiminin hızla artmasıyla literatürde büyük bir genişleme yaşanmıştır. Yalnızca 2020–2025 yılları arasında yayımlanan 191 çalışma, tüm önceki dönemlerin toplamını aşmaktadır. 2024 yılı 46 yayımla tek yılda ulaşılan en yüksek üretim hacmini temsil etmektedir.

Dönem	Yayın Sayısı	Kümülatif Toplam
1960'lar	5	5
1970'ler	16	21
1980'ler	14	35
1990'lar	15	50
2000'ler	52	102
2010'lar	139	241
2020–2025	191	432

Tablo 4. On Yıllara Göre Yayın Dağılımı

* İki yayın tarih bilgisi içermediğinden kümülatif toplam 432'de kalmaktadır.

Şekil 1. Irak (Türkmeneli) Türkçesi Araştırmalarında Tematik Evrim (1960–2025)

2.4. Coğrafi Odak: Kerkük Odaklılık

Kerkük adı bibliyografik kayıtlarda veya başlıklarda 176 kez geçerken Erbil 20, Telafer 14 ve Musul yalnızca 8 kez anılmaktadır. Bu durum, araştırmaların Kerkük bölgesinde odaklandığını, Irak (Türkmeneli) coğrafyasının diğer önemli yerleşim bölgelerinin —Tuzhurmatu, Altunköprü, Dakuk ve Amerli gibi yerleşimler— araştırma gündeminde oldukça sınırlı yer bulduğuna işaret etmektedir (bkz. Tablo 5).

Söz konusu coğrafi dengesizlik, ağız çalışmalarında da kendini göstermektedir. Son yıllarda Dakuk, Amerli, Altunköprü ve Tazehurmatu ağızlarına odaklanan tezlerin artmaya başlaması bu eğilimi kısmen dengelemiş olmakla birlikte sistematik bir bölgesel denge henüz sağlanamamıştır.

Bölge	Yayınlarda Geçme Sayısı
Kerkük	176
Erbil	20
Telafer	14
Musul	8

Tablo 5. Bölge Adlarının Yayın Başlıklarındaki Frekansı

2.5. Dil Araştırmalarında Tematik Eğilimler

Dil araştırmaları toplam 121 yayından oluşmakta olup sekiz alt kategori altında toplanmaktadır. Söz varlığı çalışmaları (28 yayın, %23,1) ve genel değerlendirmeler (27 yayın, %22,3) en büyük paya sahip alt alanlardır. Karşılaştırılmal çalışmalar 18 yayınlı üçüncü sırada yer almaktadır; bu durum araştırmacıların Irak (Türkmeneli) Türkçesini Türkiye Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi ve diğer Oğuz lehçeleriyle karşılaştırılmal biçimde ele alma eğilimini yansıtmaktadır (bkz. Tablo 6).

Buna karşın söz dizimi ve metin dil bilimi alanında yalnızca 6 yayın tespit edilmesi dikkat çekicidir. Irak (Türkmeneli) Türkçesinin cümle yapısı, bağlaç kullanımı ve söylem özellikleri üzerine bütünlüklü çalışmalar büyük ölçüde eksiktir. Toplum dil bilimi ve dil politikaları başlığı da 6 yayınlı sınırlı kalmaktadır. Irak Türklerinin çok dilli bir ortamda yaşadığı göz önünde bulundurulduğunda, dil teması, kuşaklar arası dil aktarımı ve dil tutumları gibi konuların araştırma gündemi açısından büyük potansiyel taşıdığı değerlendirilmektedir.

Alt Alan	Yayın Sayısı	%
Söz Varlığı	28	23,1
Genel Değerlendirmeler	27	22,3
Karşılaştırılmal Çalışmalar	18	14,9
Biçim Bilgisi	17	14,0
Sözlükbilim	10	8,3
Ses Bilgisi	9	7,4
Söz Dizimi–Metin Dil Bilimi	6	5,0
Toplum Dil Bilimi–Dil Politikaları	6	5,0
Toplam	121	100,0

Tablo 6. Dil Araştırmaları Alt Alanlarına Göre Dağılım

2.6. Edebiyat Araştırmalarında Tematik Eğilimler

Edebiyat araştırmaları 150 yayınlı literatürün en büyük tematik alanını oluşturmaktadır. Bu alan içinde edebi şahsiyetler ve eserleri üzerine yapılan çalışmalar 87 yayınlı (%58,0) açık ara öne çıkmaktadır. Söz konusu yoğunlaşma, şair ve yazarlara odaklanan biyografik-analitik geleneğin alanda güçlü biçimde sürdüğünü ortaya koymaktadır (bkz. Tablo 7).

Edebiyat antolojileri, biyografik sözlükler ve derlemeler 33 yayınlı ikinci sırada yer almaktadır. Bu veri, alanın ham malzemeyi derleme ve kataloglama aşamasını henüz tamamlamadığını; hazırlayıcı nitelikteki çalışmaların hâlâ belirleyici bir işlev üstlendiğini düşündürmektedir. Karşılaştırılmal edebiyat çalışmaları ise yalnızca 1 yayınlı temsil edilmektedir. Bu durum, Irak (Türkmeneli) edebiyatının Türk edebiyatının diğer kolları ya da komşu edebiyatlarla teorik karşılaştırılmal bir perspektiften ele alınmasının henüz gelişmemiş bir alan olduğunu göstermektedir.

Alt Alan	Yayın Sayısı	%
Edebi Şahsiyet İncelemeleri	87	58,0
Antolojiler ve Biyografik Derlemeler	33	22,0
Tür ve Tema İncelemeleri	17	11,3
Genel Değerlendirmeler	12	8,0
Karşılaştırmalı Edebiyat	1	0,7
Toplam	150	100,0

Tablo 7. Edebiyat Araştırmaları Alt Alanlarına Göre Dağılım

2.7. Halk Bilimi Araştırmalarında Tematik Eğilimler

Halk bilimi araştırmaları 148 yayınlı literatürün ikinci büyük tematik alanını oluşturmaktadır. Genel değerlendirmeler 30 yayınlı en büyük paya sahipken halk şiiri (23 yayınlı) ve halk anlatıları (22 yayınlı) bunu izlemektedir. Atasözleri ve deyimler de 17 yayınlı üretken bir alt alan olarak belirmektedir (bkz. Tablo 8).

Hoyrat türü, hem halk şiiri hem de dil araştırmalarında yinelenen bir odak noktası olarak öne çıkmakta; bu durum hoyratın disiplinler arası bir araştırma nesnesi hâline geldiğini ortaya koymaktadır. Buna karşın çocuk folkloru (9 yayınlı) ve inanç, gelenek ile ritüeller (11 yayınlı) alt başlıklarının görece sınırlı kalması, bu alanlarda araştırma boşluklarının varlığına işaret etmektedir.

Alt Alan	Yayın Sayısı	%
Genel Değerlendirmeler	30	20,3
Halk Şiiri	23	15,5
Halk Anlatıları	22	14,9
Atasözleri ve Deyimler	17	11,5
Sosyo-Kültürel Unsurlar	16	10,8
İnanç, Gelenek ve Ritüeller	11	7,4
Türkü ve Maniler	11	7,4
Çocuk Folkloru	9	6,1
Karşılaştırmalı Çalışmalar	9	6,1
Toplam	148	100,0

Tablo 8. Halk Bilimi Araştırmaları Alt Alanlarına Göre Dağılım

2.8. Kurumsal Coğrafya: Akademik Üretim Merkezleri

Tez üretiminin kurumsal dağılımında Gazi Üniversitesi 7 tezle, Ege, Ankara ve İstanbul üniversiteleri ise 6'şar tezle öne çıkan kurumlar arasında yer almaktadır (bkz. Tablo 9).

Yayın dili açısından değerlendirildiğinde, Türkçe yayınlar büyük çoğunluğu oluştururken Azerbaycan Türkçesi ve Arapçayla kaleme alınmış çalışmalar da kayda değer bir yer tutmaktadır. Özellikle son yıllarda Azerbaycan'dan araştırmacıların AMEA ve *Dədə Qorqud* gibi yayın organlarında yayımladığı çalışmalar, alanın Türkiye–İrak–Azerbaycan ekseninde çok merkezli bir akademik ağa dönüştüğünü göstermektedir.

Üniversite	Tez Sayısı
Gazi Üniversitesi	7
Ege Üniversitesi	6
Ankara Üniversitesi	6
İstanbul Üniversitesi	6
Selçuk Üniversitesi	5
Karabük Üniversitesi	4
Erciyes Üniversitesi	4
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	3
Bursa Uludağ Üniversitesi	3
Gaziantep Üniversitesi	3

Tablo 9. En Çok Tez Üretilen Üniversiteler (İlk 10)**2.9. Yayınların makro-coğrafi dağılımı:**

Toplam 152 eserin 89'u Irak'ta, 48'i Türkiye'de ve 15'i Azerbaycan'da yayımlanması akademik üretimin niceliksel merkezinin Irak olduğunu göstermektedir. Bu durum, saha araştırmalarının, yerel kaynaklara erişimin ve kurumsal aidiyetin doğal bir sonucudur. Türkiye, güçlü Türkoloji geleneği ile literatürün neredeyse üçte birini sırtlayarak ikinci büyük üretim merkezi konumundadır. Azerbaycan akademisinin Irak Türkmen kültürüne (özellikle iki kültür arasında köprü olan hoyratlar, maniler, bayatlar üzerinden) tarihsel ve karşılaştırmalı bir folklor perspektifiyle yaklaştığını net bir şekilde kanıtlamaktadır.

Ülke	Dil	Edebiyat	Halk Bilimi	Tanıtım	%
Irak	14	39	36	1	58,8
Türkiye	8	23	17	-	31,4
Azerbaycan	2	5	8	-	9,8
Toplam	24	67	61	1	100

Tablo 10. Eserlerin Yayımlandığı Ülkeler

Aşağıdaki tabloda belirlendiği gibi 134 bilimsel makalenin 90'ı Türkiye'de ve 33'ü Irak'ta yayımlanmıştır (bkz. Tablo 11). Söz konusu yoğunlaşmanın arka planında; Türkiye'nin Türkoloji alanındaki kurucu ve merkezî rolü, akademik kurumlarının niceliksel zenginliği (üniversiteler, enstitüler, araştırma merkezleri) ve uluslararası indekslerde taranan bilimsel süreli yayınların literatüre sağladığı dinamizm yer almaktadır.

Ülke	Dil	Edebiyat	Halk Bilimi	Tanıtım	%
Irak	21	8	3	1	25,4
Türkiye	32	13	33	12	69,2
Azerbaycan	1	4	3	1	4,6
Almanya	1	-	-	-	0,8
İspanya	-	1	-	-	0,8
Toplam	55	26	39	14	100

Tablo 11. Makalelerin Yayımlandığı Ülkeler

Irak'ta ve diğer ülkelerde YÖK Tez Merkezi gibi gelişmiş bir çevrimiçi tez veri tabanı olmadığı için bu çalışmaya sadece Türkiye'de yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri aldık.

2.10. Araştırma Boşlukları ve Gelecek Yönelimler

Tematik analiz, alanda dört temel araştırma boşluğunu gün yüzüne çıkarmaktadır:

Dil araştırmalarındaki boşluklar: 121 dil araştırması içinde söz dizimi ve metin dil bilimi alanındaki yalnızca 6 yayın, bu alanın ciddi biçimde yetersiz kaldığını göstermektedir. Toplum dil bilimi ve dil politikaları başlığındaki sınırlılık da önemli bir eksikliğe işaret etmektedir: Irak anayasal çerçevesinde Türkçenin resmi statüsü, okullarda Türkçe eğitimin durumu ve dil kuşaklar arası aktarımı gibi konular henüz yeterince araştırılmamıştır.

Edebiyat araştırmalarındaki boşluklar: Karşılaştırmalı edebiyat yaklaşımıyla yapılmış az sayıda araştırma bulunmaktadır. Bununla birlikte Irak (Türkmeneli) edebiyatının farklı Türk lehçeleri ya da Arap ve Fars edebiyatlarıyla karşılaştırmalı biçimde ele alınması, alanı uluslararası edebiyat araştırmalarına eklemleyebilecek önemli bir perspektif sunabileceği göz önüne alınmalıdır. Ayrıca roman ve hikâye türlerine yönelik çalışmaların şiir merkezli gelenekle kıyaslandığında görece az olduğu dikkat çekmektedir.

Coğrafi boşluklar: Kerkük dışında Türklerin yaşadığı diğer bölgelerin —özellikle Telafer, Tuzhurmatu, Altunköprü ve Dakuk'un— araştırma gündeminde yeterince yer bulmaması, alanın coğrafi açıdan sınırlı bir perspektife hapsolme riskini beraberinde getirmektedir.

Yöntem boşlukları: Yapılan araştırmalarda eleştirel kuram, söylem analizi ya da derlem dil bilimi gibi yaklaşımlarla üretilmiş çalışmalara ender olarak rastlanmaktadır. Bu metodolojik tekdüzelik, alanın teorik ve analitik açıdan çeşitlenme potansiyeline işaret etmektedir.

3. Sonuç

Bu çalışma, Irak (Türkmeneli) Türkçesi ve edebiyatı alanında üretilmiş akademik literatürü tür, konu ve yayın ortamı ölçütlerine göre sınıflandırarak kapsamlı ve sistematik bir bibliyografya sunmayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda Türkiye, Irak, Azerbaycan ve diğer ülkelerde yayımlanmış toplam 434 akademik yayın tespit edilmiş; bunlar dil araştırmaları, edebiyat araştırmaları, halk bilimi araştırmaları ile tanıtım—eleştiri ve bibliyografya yazıları olmak üzere dört ana başlık altında düzenlenmiştir. Çalışma bu yönüyle alanda daha önce yayımlanmış iki temel bibliyografik çalışmayı —Saatçi'nin (2014) dil araştırmalarına odaklanan alfabetik derlemesini ve Aydın'ın (2023) Türkiye merkezli disiplinler arası listesini— hem coğrafi kapsam hem de analitik derinlik bakımından genişletmektedir. Özellikle Irak'taki fiziksel arşivlere ve kişisel koleksiyonlara dayanan saha temelli veri doğrulama süreci, bibliyografyanın yalnızca dijital taramaya dayanan çalışmalardan ayrıştığı temel nokta olarak öne çıkmaktadır.

Tematik dağılım incelendiğinde literatürün özellikle edebiyat ve halk bilimi alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu iki alanın birlikte literatürün yaklaşık üçte ikisini oluşturması, Irak (Türkmeneli) sahasının tarihsel olarak folklor, sözlü kültür ve edebî şahsiyetlerin belgelenmesi merkezli bir araştırma geleneği içinde şekillendiğini ortaya koymaktadır. Edebiyat araştırmalarında biyografik ve metin merkezli inceleme geleneğinin güçlü biçimde sürdüğü; halk bilimi araştırmalarında ise hoyrat geleneği,

halk anlatıları ve atasözleri–deyimler üzerine kayda değer bir birikim oluşturulduğu görölmektedir. Dil araştırmaları ise söz varlığı, ağız çalışmalarını ve karşılaştırma Türkoloji ekseninde gelişmekle birlikte görece daha sınırlı bir paya sahiptir. Kronolojik veriler, alandaki akademik üretimin özellikle 2010 sonrasında lisansüstü tezler aracılığıyla hızla genişlediğini; bu gelişmenin alanı salt kültürel belgeleme faaliyetinin ötesine taşıyarak sistematik bir araştırma programına dönüştürdüğünü göstermektedir. Bu gelişme, Irak (Türkmeneli) Türkçesi araştırmalarının yalnızca bölgesel bir inceleme alanı olmaktan çıkıp Türk dünyası çalışmalarını ve temas dil bilimi (contact linguistics) gibi daha geniş uluslararası araştırma gündemleriyle ilişkilendirilebilecek bir potansiyel taşıdığını göstermektedir.

Bununla birlikte tematik analiz, alanda belirgin araştırma boşluklarının varlığını da ortaya koymaktadır. Dil araştırmaları içinde söz dizimi, metin dil bilimi ve toplum dil bilimi çalışmalarının görece yetersiz kalması önemli bir eksikliğe işaret etmektedir. Irak Türk toplumunun Arapça ve Kürtçeyle birlikte sürdürdüğu çok dilli yaşam ortamını göz önünde bulundurduğunda, dil teması, kuşaklar arası dil aktarımı ve dil tutumları gibi konuların araştırma gündemi açısından büyük potansiyel taşıdığı değerlendirilmektedir. Edebiyat araştırmalarında karşılaştırma yaklaşımının neredeyse hiç gelişmemiş olması da alanın önündeki başlıca açılım alanlarından birini oluşturmaktadır. Coğrafi açıdan ise araştırmaların Kerkük odaklı yapısı, Telafer, Tuzhurmatu, Altunköprü ve Dakuk gibi Türk yerleşim bölgelerinin literatürde yeterince temsil edilememesine yol açmaktadır. Yöntemsel açıdan da eleştirel kuram, söylem analizi ve derlem dil bilimi gibi yaklaşımların alana henüz uygulanmamış olması, teorik çeşitlenme açısından önemli bir potansiyele işaret etmektedir.

Bu çalışmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Bibliyografya, yayımlanmış ve erişim bilgisi doğrulanabilen akademik çalışmalarla sınırlandırılmıştır; basılmamış raporlar, konferans bildirileri ve erişime kapalı kurumsal arşivler kapsam dışında kalmaktadır. Bunun yanı sıra standart dışı künye bilgisiyle kayıtlı olan ya da yalnızca sınırlı tirajlı yerel yayın olarak çıkan bazı çalışmaların tespit edilememiş olması ihtimali göz ardı edilemez. Alanın üretim hızını göz önünde bulundurduğunda bibliyografyanın periyodik olarak güncellenmesi de bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Gelecekteki araştırmalara yönelik olarak birkaç öncelikli yönelim önerilebilir. Dil bilimi alanında söz dizimi, metin dil bilimi ve toplum dil bilimi çalışmalarının güçlendirilmesi; Kerkük dışındaki ağızları kapsayan bütüncül bölgesel incelemelerin yürütülmesi ve dil politikası araştırmalarının artırılması temel ihtiyaçlar arasında yer almaktadır. Edebiyat araştırmalarında ise karşılaştırma bir perspektifin geliştirilmesi, roman ve hikâye gibi modern türlerin daha sistematik biçimde incelenmesi alanı kuramsal açıdan derinleştirebilir. Bunlara ek olarak derlem dil bilimi ve dijital insani bilimler yöntemlerinin Irak Türklerinin yazılı mirasına uygulanması, alanı uluslararası Türkoloji araştırmalarıyla daha güçlü biçimde buluşturabilecek bir açılım olarak değerlendirilmektedir. Bu bibliyografyanın söz konusu araştırma gündemleri için güvenilir bir başvuru kaynağı ve yönlendirici bir literatür haritası işlevi görmesi umulmaktadır. Bu yönüyle çalışma, Irak (Türkmeneli) Türkçesi araştırmalarına ilişkin mevcut literatürü sistematik biçimde haritalayan (literature mapping) kapsamlı bir bibliyografik değerlendirme niteliği taşımakta ve alandaki çalışmalar için yönlendirici bir referans çerçevesi oluşturmaktadır.

Kaynakça

- Aydın, M. K. (2023). Türkmeneli: Türklerin Irak Coğrafyasındaki Tarihsel, Kültürel Mirası ve Bibliyografya Çalışması. *Eğitim ve Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 56-100. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13294925>
- Grant, M. J., & Booth, A. (2009). A typology of reviews: An analysis of 14 review types and associated methodologies. *Health Information & Libraries Journal*, 26(2), 91-108. <https://doi.org/10.1111/j.1471-1842.2009.00848.x>
- Kitchenham, B. (2004). Procedures for performing systematic reviews. *Keele University Technical Report TR/SE-0401*. Keele University.
- Ocaña-Fernández, Y. (2021). The bibliographical review as a research methodology. *Revista Universidad y Sociedad*, 13(1), 354-360.
- Saatçi, Ö. (2014). Irak Türkleri Dil Çalışmaları Bibliyografyası. *Diyalektolog Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 21-47.
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>

Ek 1: Irak (Türkmeneli) Türkçesi ve Edebiyatı Bibliyografyası

1. Dil Araştırmaları

1.1. Genel Değerlendirmeler

Kitaplar

- Bayathı, H. K. (1996). *Irak Türkmen Türkçesi*, TDK.
- Benderoğlu, A. (1976). *Irak Türkmenleri Dili*. Irak Cumhuriyeti Kültür ve Tanıtma Bakanlığı, Türkmen Kültür Müdürlüğü yayınları.
- Dakuklu, İ. (1970). *Irak Türkmenleri: Dilleri, Tarihleri ve Edebiyatları*, Güven Yayınevi.
- Ismail, N. L. (2021). *Irak Türkmen Türkçesinin Bayathlılar Bölgesi Ağız Özellikleri (Ses ve Şekil Bilgisi)*. Post Yayınevi.
- Paşayev, G. (2004). *İraq-Türkman Lehcesi*. Elm Neşriyat.
- Uluhan Beşirli, Ç. H. (2022). *Irak Türkmen Ağız Grameri (Ses Bilgisi-Şekil Bilgisi)*. Bengü Yayınları.
- Uluhan Beşirli, Ç. H. (2021). *Irak Türkmen Ağız Araştırmaları*. Irak Kültür, Turizm ve Eserler Bakanlığı, Genel Kültür İşleri Dairesi.
- Uluhan Beşirli, Ç. H. (2023). *Türkmen Şairi Fuzuli Divanında Kerkük Ağızının İzleri*. Kerkük.

Makaleler

- Bayathı, S., Salimzianov, I., & Washington, J. N. (2023). Bayat, a variety of Iraq Turkic. *Journal of Endangered Languages*, 13(23), 146-162. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tdd/issue/82059>
- Gökdağ, B. A. (2019). Telafer Ağızı. *Karadeniz Araştırmaları*, XVI (61), 102-119. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/karadearas/issue/68518/1072544>
- Quliyeva, K. (2024). İraq-Türkman Ləhcəsinin Tarixi-Dialektoloji Təsviri. *AMEA Filologiya və sənətşünaslıq*. 2(1), 226-235. <https://doi.org/10.59849/2663-4368.2024.1.226>

Tezler

- Barem, G. (2018). *Telafer Mikrotoponimler ve Dil İncelemesi* [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Baqer, A. (2020). *Şemseddin Türkmenoğlu'nun "Çoban ile Avcı" Adlı Eseri Üzerine Dil İncelemesi (İnceleme-Çeviri Yazılı Metin)* [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Beyathı, H. K. (1979). *Halk Şiirinde Irak Türkmen Ağızı Dil İncelemesi*, [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

- Bilal, Z. (2015). *Erbil Türkmen Ağzı (İnceleme-Metin)* [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Dandan, A. (2021). *Kardaşlık Dergisi'nde (1961-1977) Yer Alan Hoyratlar: Dil İncelemesi-Metin-Sözlük* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Hassan, H. Ş. (1979). *Kerkük Ağzı*. [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi].
- Haydar, Ç. H. (1979). *Irak Türkmen Ağzıları*. [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi].
- Ibrahim, M. (2023). *Irak Türkmen Türkçesi Amerli Ağzı Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Ismael, L. (2013). *Irak Türkmen Türkçesinin Bayat Ağzı* [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Jaafar, K. (2017). *Irak Türkmen Ağzılarıyla Yazılan Haydar Baba'ya Selam Nazireleri* [Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kahiyah, M. (2022). *Irak Türkmen Türkçesi Dakuk Merkez Ağzı* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kasım, İ. (2020). *Irak Türkmen Türkçesi -Tuzhurmatı Merkez Ağzından Derlemeler* [Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Mustafa, M. (2019). *Irak Türkmen Türkçesiyle Yazılan Halk Şiirleri Üzerine Bir Dil Bilgisi İncelemesi* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Othman, S. (2021). *Irak Türkmen Türkçesi-Altunköprü Merkez Ağzından Derlemeler* [Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Salahuldin, E. (2024). *Reşit Kazım Bayatlı'nın Şiirlerinde Kerkük Türkmen Türkçesi Dil Özellikleri (Ses ve Şekil Bilgisi)* [Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Shukur, H. (2020). *Irak Türkmen Türkçesinin Tuzhurmatu Ağzı* [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

1.2. Ses Bilgisi

Kitaplar

Paşayev, G. (2003). *Kerkük Dialektinin Fonetikası*. Elm Neşriyyatı.

Makaleler

- Buluç, S. (1974). Tellâfer Türkçesi Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 21-22(1973-1974), 49-57. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/38478/446182>
- Hazar, M. (2016). Irak Erbil Türkmen Ağzında G > C Ünsüz Değişmesi. *Diyalektolog- Ağız Araştırmaları Dergisi*, (4), 47-51. https://diyalektolog.com/?mod=makale_tr_ozet&makale_id=37077
- Hussein, S. N. (2022). Şeyh Rizâ Talebânî'nin Türkçe Divanında Ses Bilgisi Çalışması [Phonetics Study in Turkish Poem of Shex Reza Talebani]. *Zanko Journal of Humanities*, 26(1), 195-205. <https://doi.org/10.21271/zjhs.26.1.11>
- Jasim, C. Z. A. (2024). İki Kural Çerçevesinde Kerkük Merkez Ağzlarında Aslı (birincil) Ünlü Uzunlukların Durumu. *Dil İncelemesi Dergisi*. <https://doi.org/10.32894/1911-019-002-049>
- Jasim, J. Z. (2013). Kerkük Merkez Ağzlarında /b/ > /v/, /v/ > /b/ Ünsüz Değişmeleri. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 196-214. <https://doi.org/10.1501/MTAD.10.2013.4.51>
- Jasim, J. Z. (2024). İki Kural Çerçevesinde Kerkük Merkez Ağzlarında Aslı (Birincil) Ünlü Uzunlukların Durumu (Dil İncelemesi). *Kirkuk University Journal: Humanity Studies* 19(2), 585-589. <https://kujhs.uokirkuk.edu.iq>
- Kahiyah, M. (2023). Irak Türkmen Türkçesi Dakuk Ağzının Ses Bilgisine Dair Notlar. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 11(33), 581-600.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/egitimvetoplum/issue/75557/1232407>

Salahuldin, E. J. (2024). Reşit Kazım Bayatlı'nın Şiirlerinde Kerkük Türkmen Türkçesi Dil Özellikleri - Ses Bilgisi-, *Disiplinler Arası Dil Araştırmaları Dergisi*, 9, 143-177. doi: 10.48147/dada.1487541

Tezler

Bu alt kategoride tespit edilen yayın bulunmamaktadır.

1.3. Biçim Bilgisi

Kitaplar

Bu alt kategoride tespit edilen yayın bulunmamaktadır.

Makaleler

Almohammed, A. K. K., & Saleh, M. H. A. (2025). Telafer Türkmen Ağzında Zarf Fiil (Analitik İnceleme) [الظروف الفعلية في لهجة تركمان تلغفر]. *Lark Journal*, 17(4), 1602-1617. <https://doi.org/10.31185/lark.4737>

Beg Zade, K. B. M., Mirani, K. R. T., & Hussein, S. N. (2024). Esad Naib'in "Zamanın eli" Adlı Divanında Fiil Çekim Ekleri. *Zanco Journal of Humanity Sciences*, 28(1). <https://doi.org/10.21271/zjhs.28.1.20>

Beyatlı, R. (2021). Kerküklü Şair Mustafa Ziya'nın Eserleri ve Şiirlerinin Şekil Bilgisi Bakımından İncelenişi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(118), 318-331. <https://doi.org/10.29228/ASOS.51610>

Cihangir, M. F. (2015). Es'at Naib'in "Zamanın Eli" Adlı Divanında İsim Çekim Ekleri (Karşılaştırmalı İnceleme). *Journal of the College of Languages (JCL)*, 32, 59-83. <https://jcolang.uobaghdad.edu.iq/index.php/JCL/article/view/153>

Eratalay, S. Ö., & Kok, A. (2022). Irak Türkmen Çocuk Oyunlarına Biçimbilimsel Bir Yaklaşım. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Dergisi*, 14(54), 67-80. <http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041>

Gökdağ, B. A. (2012). Irak Türkmen Türkçesinin Şekil Bilgisine Dair Notlar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(1), 113-123. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/12841/155566>.

Mahmood, S. S. (2022). Kemal Mustafa Dakuklu'nun Basılmayan Bazı Hoyratlarında Şekil Bilgisi Özelliklerin (İsim Durum Ekleri). *Journal of the College of Languages*, (46), 241-264. <https://doi.org/10.36586/jcl.2.2022.0.46.0241>

Qlnchi, S. S. M. (2025). Altınköprü Ağzıyla Yazılan Masalların Yapım Ekleri Açısından İncelenmesi [A study of construction suffixes in tales written in the Alton Kupri dialect]. *Ādāb al-Rafīdayn (Adab al-Rafīdāin)*, 55(101), 89-108. <https://search.mandumah.com/Record/1603974>

Sarıkaya, M. (2016). Türkçede Çokluk Birinci Emir Çekiminin Üçüncü Biçimi ve Kerkük Türkçesi. *TÜBAR – Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, (39), 156-172. Doi:10.17133/tubar.234985

Tokatlı, S. (2012). Irak Türkmen Türkçesinde Bazı Zarf-Fiil Eklerinin İşlev ve Kullanım Özellikleri ile Zarf-Fiil Görevindeki Yapılar. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 1-12. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gopsbad/issue/48562/616642>

Tokatlı, S. (2012). Irak Türkmen Türkçesinde Dönüşlülük Zamiri. *Türk Dünyası Araştırmaları*, 199, 83-93. <https://www.tdadergi.com/turk-dunyasi-arastirmalari-dergisi-temmuz-agustos-2012-yil-34-cilt-100-sayi199/>

Tezler

Al Abbas, M. (2021). *Rıza Çolakoğlu'nun Telafer'den Derlediği Metinlerde Geçen Halk Bilim Ürünlerinin Şekil Bilgisi Açısından İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Jirjees, D. (2016). *Erbil Türkmen Ağzı (Biçim Bilgisi)* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

- Komsh, T. (2022). *Irak Türkmen Türkçesi Tazehurmatu Ağzı (Şekil Bilgisi)* [Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Nooraldeen, N. (2019). *Irak Türkmen Türkçesinde Soru* [Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Saleh, M. (2022). *Musul/Reşidiye Ağzı (Şekil Bilgisi)* [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Sameen, I. (2020) *Kerküklü Şair Hasan Kevser'in Güneş Kuşları ve Düşen Yapraklar Adlı Eserlerinin Şekil Bilgisi Açısından İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

1.4. Söz Varlığı

Kitaplar

- Kasap, E. (2024). *Türkmence Sözlükler Altunköprüde Türkmen Şivesi*. Rua Basımevi.
- Kevseroğlu, N. (2012). *Irak'ta Türkçe Yer Adları Kılavuzu*. Türkmeneli İş Birliği ve Kültür Vakfı.
- Saçıuzun, Y. & Abdioğlu, Y. (2021). *Türkmence Sözlerinde İpin Ucu*. Kerkük.
- Uluhan Beşirli Ç. (2021). *Irak Türkmen Ağızları (Giriş-Metinler-Sözlük)*. TDK.
- Uluhan Beşirli, Ç. (2021). *Divanu Luğati't-Türk'ten Kerkük Türkçesine*. Fuzuli Basımevi.
- Uluhan Beşirli, Ç. H. (2024). *Irak Türkmen Türkçesinde Fiil*. Kerkük Vakfı.

Makaleler

- Baqer, O. B. (2024). Telafer'in Yöresel Yemek İsimleri (Karşılaştırma). *Kirkuk University Journal – Humanity Studies*, 19(2/2), 554–580. <https://iasj.rdd.edu.iq/journals/uploads/2024/12/10/9736124a73945b0248e85f238f04f113.pdf>
- Beg Zade, K. (2018). Esad Naib'in Kelime Dünyası. *Türkmen Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 330–341. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gusbd/issue/36957/404884>
- Haydar, Ç. H. (1996). Irak-Türkmen Ağızlarında Birleşik Kelimeler. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 219-224 <https://tdkturkdunyasi.gov.tr/tam-metin-pdf/6/tur>
- Jihankheir, M. (2023). Dakuk ilçesi Türkmen Ağzında Kullanılan Alet ve Eşya Adları. *Al-Adab Journal*, 145, 51–62. <https://doi.org/10.31973/aj.vii145.3879>
- Kâhya, M. (2024). Kerkük Ağzında Yalancı Eş Değerler. *Neuşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(4), 2076–2098. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1464706>
- Kahya, M. (2025). Eski Türkçeden Irak (Türkmeneli) Türkçesi Ağızlarına Uzanan Söz Varlığı: Altunköprü Örneği. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 14(41), 389-420. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egitimvetoplum/issue/94653/1754811>
- Karagözlü, S. (2024). Irak Türkmen Türkçesinde Moğolcadan Alıntı Sözcükler. *Türkiyat Mecmuası*, 34(2), 877–897. <https://doi.org/10.26650/iuturkiyat.1500736>
- Kasım, İ. S. (2025). Irak Türkmen Türkçesi Dakuk İlçesinde Kır Bitki İsimleri (Dil İncelemesi). *Journal of Al-Qalam University College*, 9(18). <https://scientificjournal.alqalam.edu.iq/index.php/AQJ/article/view/292>
- Khairallah, H. L. (2020). العرراقية التركمانية اللهجة في المستخدمة المغولية الكلمات [Irak Türkmen Ağzında Moğolca Kökenli Kelimeler]. *Journal of Kirkuk University – Humanity Studies*, 15(2), 1992-1179. https://www.researchgate.net/publication/343962866_almlkhs_all_fy_almstkhdmt_almghwlyt_alklmat_hjt_alraqyt_altrkmanyt
- Khairullah, H. L. (2019). Irak Türkmencesinde Farsça Alıntı Kelimeler ve Kullanılışları. *Kirkuk University Journal – Humanity Studies*, 14(2), 450–463. <https://iasj.rdd.edu.iq/journals/uploads/2024/12/19/4e907c5716d8a528a6069fcoa8dad4e6.pdf>

- Köse, S., & Karagözlü, S. (2019). Yengice (Kerkük) Yer Adları. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (SUTAD)*, (46), 33–54. <https://doi.org/10.21563/sutad.636607>
- Marağalı, Ç. (2025). Irak Türkmen Türkçesi Söz Varlığı. *Irak İnsani Bilimler Dergisi*, 1(1), 4–31.
- Othman, S. N. (2020). Kerkük Türkmencesi, Altunköprü Ağzında Balık İsimleri. *Yenisey Dil ve Edebiyat Dergisi*, 1(1), 25-31. [10.29228/yenisey.47688](https://doi.org/10.29228/yenisey.47688)
- Özen Eratalay, S. (2020). Kerkük Türkmen Ağzında Hastalık Adları. *Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Salgın Hastalıklar Özel Sayısı)*, 171-188. <https://gcris.yyu.edu.tr/entities/publication/bb8f2a1a-992a-4016-bb32-788d1a7b5a80/full>
- Polat, Z. (2019). Ethymological Analysis of Horiats in Iraq Turkmen Folk Poetry. *International Journal of Social Sciences and Educational Studies*, 6(1), 171–180. <https://doi.org/10.23918/ijsses.v6i1p171>
- Saatçi, Ö. (2024). Hacı Abdullah Sâfi'nin *Lügât-ı Türkiyye*'sinde Kerkük Ağzına Dair Söz Varlığı. *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi*, 11(29), 41–58. <https://doi.org/10.17822/omad.1438822>
- Talaat, A. (2025). Ata Terzibaşı'nın Kerkük Ağzı Türkmanca Sözlüğü'nde Söz Varlığı. *Disiplinler Arası Dil Araştırmaları Dergisi*, 10, 32-64. doi: 10.48147/dada.1616662

Tezler

- Elias, N. (2022). *Irak Türkmen Türkçesinde Kalıp Sözcükler* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kok, A. (2022). *Irak Türkmen Türkçesi Ağzlarının Söz Varlığı* [Doktora Tezi, Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Mohammed, B. (2024). *Irak Türkmen Mersiyelerinin Söz Varlığı* [Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Mustafa, H. (2020). *Irak'ın Kuzeyindeki Türkçe Yer Adları* [Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Saatçi, Ö. (2020). *Dilde Arkaiklik Olgusu ve Irak Türkmen Ağzlarındaki Dil Unsurları Arkaiklik Bağlamında İncelenmesi* [Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

1.5. Söz Dizimi – Metin Dil Bilimi

Kitaplar

Bu alt kategoride tespit edilen yayın bulunmamaktadır.

Makaleler

- Omar, M. (2019). Kerkük Türkmenlerinin "Sabır Daşı" Masalına Metin Dilbilimsel Bir Yaklaşım. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 4(1), 23-31. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uluturkad/issue/83092/1431111>
- Tokatlı, S. (2012). Irak Türkmen Türkçesinde "ki"si Düşmüş Birleşik Cümleler. *Zeitschrift für die Welt der Türken (ZfWT)*, 4(1), 99–110. <https://www.dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/viewArticle/324>
- Tokatlı, S. (2012). Irak Türkmen Türkçesinde Şart Cümleler. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2), 315-326. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trakyasobed/issue/30218>
- Qulenci, S. S. M. (2024). دراسة الجمل من حيث المعنى في رواية "كتبتك أنت كركوك" للكاتب كمال بياتلي [A Study of Sentences in Terms of Meaning in The Novel "I Wrote You, Kirkuk" by Kamal Bayatli]. *Kirkuk University Journal – Humanity Studies*. 19(2), 614-631 <https://search.mandumah.com/Record/1578430>

Tezler

- Gumush, F. (2021). *Irak Türkmen Deyimleri ve Atasözlerinin Söz Dizimi* [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Obaidi, S. (2022). *Kerkük Hoyratlarında Söz Dizimi* [Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzcüncü Yıl

Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

1.6. Toplum Dil Bilimi – Dil Politikaları

Kitaplar

Bu alt kategoride tespit edilen yayın bulunmamaktadır.

Makaleler

Acar, Ö., & Duman, B. (2024). Irak Türkmenleri'nin Türkmen Dilini ve Kültürünü Koruma Çabaları. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, 1681–1698. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1455494>

Hazar, M. (2007). Irak Türkmenlerinin Dünü ve Türkçesi. *Turkish Studies*, 2(2), 358–364. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.76>

Jaafar, K. S. (2024). Irak Türklerinin Toplum Dilbilimsel Tutumları. *Kirkuk University Journal – Humanity Studies*, 2(19), 632-650. Doi: 10.32894/1992-1179.2024. 19.02.02.24

Jasim, Z. Y. (2013). Irak Türkmenlerinin Dil Durumu. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 68–104. <https://doi.org/10.1501/MTAD.10.2013.1.5>

Özkan, N. (2009). Irak Türk Edebî Dilinin Tarihi Gelişimi. *Turkish Studies*, 4(8), 89–107. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.941>

Tezler

Jaafar, K. (2023). *Irak Türkçesinin Sosyal Statüsü (2005 Anayasası Sonrası Durumu)* [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

1.7. Sözlük Bilim

Kitaplar

Çolakoğlu, R. (2024). *Telafer Ağız Sözlüğü*. Kültür Ajans Yayınları.

Hürmüzlü, H. (2003). *Kerkük Türkçesi Sözlüğü*. Kerkük Vakfı Yayınları.

Hürmüzlü, H. (2013). Irak Türkmen Türkçesi Sözlüğü. İTKV.

Saatçi, Ö. & Kevseroğlu, N. (2024). *Luğât-ı Türkiyye*. Akıl Fikir Yayınları.

Terzibaşı, A. (2011). *Kerkük Ağız Türkmanca Sözlük* (cilt 1). Kerkük.

Terzibaşı, A. (2013). *Kerkük Ağız Türkmanca Sözlük* (cilt 2). Kerkük.

Terzibaşı, A. (2015). *Kerkük Ağız Türkmanca Sözlük* (cilt 3). Kerkük.

Terzibaşı, A. (2024). *Kerkük Ağız Türkmanca Sözlük* (tıpkı basım, hzl. Necat Kevseroğlu). El-Tefsir Yayın ve Basımevi

Makaleler

Ömer Naci, S. A. (2024). [Cevdet Kazoğlu'nun “Rüyalar Balkonunda Anılar” Eserinin Transkripsiyon ve Sözlük Çalışması]. *Journal of the Iraqia University*, 70(3), 294–296. <https://www.mabdaa.edu.iq/wp-content/uploads/2024/07/26-%D8%B0%D9%83%D8%B1%D9%8A%D8%A7%D8%AA-%D8%B9%D9%86-%D8%B4%D8%B1%D9%81%D8%A9-%D8%AC%D9%88%D8%AF%D8%AA-%D9%83%D8%A7%D8%B2%D9%8A-%D8%A3%D9%88%D8%BA%D9%84%D9%88-%D9%84%D8%A3%D8%AD%D9%84%D8%A7%D9%85-%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%B3%D8%AE-%D9%88%D8%B9%D9%85%D9%84-%D8%A7%D9%84%D9%82%D8%A7%D9%85%D9%88%D8%B3.pdf>

Tezler

Avcioğlu, E. (2019). *Erbilli Âmâ Yusuf Garâbi Efendi Dîvânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)* [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

1.8. Karşılaştırmalı Çalışmalar

Kitaplar

Benderoğlu, A. (1989). *Irak Türkmen Dili Dil Bilgisi ve Karşılaştırma*, Irak Cumhuriyeti Kültür ve Tanıtma Bakanlığı, Türkmen Kültür Müdürlüğü Yayınları.

Makaleler

Al-Saqee, A. & Tahsin, S. (2021). Urfa Merkez Ağzı ile Irak-Erbil'de Konuşulan Türkmen Ağzı Arasında Ortak Sesbilgisi Özellikleri. *Kirkuk University Journal: Humanity Studies*, 2(19), 651–671. https://kujhs.uokirkuk.edu.iq/article_185509.html?lang=ar

Arif, A. S., & Jaafer, K. S. (2024). Erbil ve Tuzhurmatu Ağzıları Arasındaki Ses ve Şekil Farklılıklarının Bu Yörelerdeki Atasözleri ve Deyimler Bağlamında İncelenmesi. *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 136(270), 345–372. <https://doi.org/10.55773/tda.1361105>

Qlnchi, S. (2025). Şair Aydın Aslan'ın “Milli Duygular” Şiirlerinde Türkçe ile Türkmen Ağzı Arasındaki Ünlü Harfler Değişimlerinin Dil Özellikleri Açısından İncelenmesi ve Karşılaştırılması. *Journal of the College of Languages (JCL)*, 52, 223-250. <https://doi.org/10.36586/jcl.2.2025.0.52.0223>

Saatçi, Ö. (2015). “Tap-” Fiili ve Türevlerinin Türkiye Türkçesi, Irak Türkmen Ağzıları ve Azerbaycan Sahasındaki Anlamlarının Karşılaştırılması. *International Journal of Social and Educational Sciences*, 2(4), 1–15. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijoses/issue/8549/106039>

Qlnchi, S. S. M. (2022). Recep Hamdi Şükür Berberoğlu'nun Bazı Şiir ve Hoyratlarından Hareketle Kerkük Ağzı ile Türkiye Türkçesinin Ünsüz Sesler Bakımından Karşılaştırılması [A Study of the characteristics of non-phonetic letters in terms of comparison between the Turkish language and the Turkmen dialect in some poems of the poet Rajab Hamdi Shukur Berberoglu]. *Âdâb al-Rafidayn (Adab al-Rafidain)*, 52, 213 – 248. <https://search.mandumah.com/Record/1487480>

Tezler

Abbosh, N. (2023). *Musul (Şerihan-Babnit-Kadıköy) Türkmen Ağzı Karşılaştırmalı Biçim Bilgisi* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Abdullah, A. (2019). *Türkiye Türkçesi ve Irak Türkmen Türkçesinde Çekim Ekleri* [Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Abdurrezzak, A. (2023). *Bayır-Bucak Türkmen Ağzı ile Irak Türkmen Türkçesinin Ses ve Şekil Bilgisi Bakımından Karşılaştırılması* [Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Aldalawi, H. (2023). *Irak Türkmen Ağzı Kifri Yöresi Karşılaştırmalı Biçim Bilgisi* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Bayati, N. (2023). *Kerkük Türkçesi ile Orhun Türkçesinin Sözcük Varlığı Bakımından Karşılaştırılması* [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Habib, M. (2024). *Seyit Muhammed Bayramoğlu'nun Cinash Hoyratlarını Adlı Eserinden Hareketle Standart Türkiye Türkçesi ve Kerkük Ağzı Üzerine Mukayeseli Fonetik Bir İnceleme (Giriş-İnceleme- Metin-Sözlük)* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Jasim, J. (2016). *Kerkük Merkez Ağzılarının Diğer Irak Türk Ağzılarıyla Karşılaştırmalı Ses Bilgisi* [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Najm, N. (2022). *Kerkük Merkez Ağzının Diğer Irak Türkmen Ağzılarıyla Karşılaştırmalı Biçim Bilgisi (Çekim Morfolojisi)* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Nuri, M. K. (1987). *Erbil ve Amirli Ağzıları*. [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Ridha, Z. (2019). *Muhammedoğlu Sabır'ın “Kerkük'ün Müntehab Hoyratları” Adlı Eserinden Hareketle Standart Türkiye Türkçesi ile Kerkük Ağzı Karşılaştırmalı Ses ve Şekil Bilgisi* [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Salah, D. (2023). *Kerkük Merkez Ağzının Diğer Irak Türkmen Ağzılarıyla Karşılaştırmalı Biçim Bilgisi (Türetim Morfolojisi)* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Shukur, K. (2019). *Türkiye Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi, Türkmen Türkçesi ve Gagavuz Türkçesiyle Karşılaştırma Olarak Irak Türkmen Türkçesi (Ses Bilgisi, Fül, Metin, Sözlük)* [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

2. Edebiyat Araştırmaları

2.1. Genel Değerlendirmeler

Kitaplar

- Bayat, F. M. (1984). *Irak'ta Türkmen Edebiyatı (1958-1968)*. Ümmet Matbaası.
- Benderoğlu, A. (1989). *Irak Türkmen Edebiyatı Tarihine Bir Bakış* (Cilt 1). Irak Genel Kültür İşleri Dairesi.
- Benderoğlu, A. (1989). *Irak Türkmen Edebiyatı Tarihine Bir Bakış* (Cilt 2). Irak Genel Kültür İşleri Dairesi.
- Köprülü, F. F. (1994). *Irak Türkmen Çağdaş Edebiyatı*. Irak Kültür İşleri Dairesi.
- Küzeci, Ş. (2005). *Türkmeneli Edebiyatı*. DGTBYB Yayınları.
- Küzeci, Ş., & Sağlam, F. (2017). *Irak Türkmen Edebiyatı*. TİKV-TKM.
- Küzeci, Ş. (2025). *Kerkükname* (Cilt 1). Gülnar Yayınları.
- Küzeci, Ş. (2025). *Kerkükname* (Cilt 2). Gülnar Yayınları.
- Şakir, M. B. (2008). *20. Asır Irak Türkmen Edebiyatı*. Kerkük Vakfı Yayınları.
- Yaralı, B. (2012). *Erbil'de Türkmen Kültür Hareketi (Edebiyat-Sanat-Basın)*. Erbil.

Makaleler

- İsayev, O. (2023). Azərbaycan Ədəbiyyatının Kərkük Qoluna Qısa Nəzər. *Elm və Həyat*, 3(481), 22–30. https://science.gov.az/uploads/pdf/8936_1698990611.pdf
- Shareef, M. A. (2023). Irak Türkmen Edebiyatı Tarihi Hakkında Düşünceler. *Adab Al-Rafidain*, 53(93), 329-338. <https://doi.org/10.33899/radab.2022.135927.1718>

Tezler

Bu alt kategoride tespit edilen yayın bulunmamaktadır.

2.2. Tür, Tema ve Süreli Yayın İncelemeleri

Kitaplar

- Kazancı, M. Ö. (2012). *Kardeşlik Dergisi Yurt Gazetesi Birlik Sesi Dergisi Üçgeni İçerisinde Türkmen Öykücülüğü*. Irak Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kazancı, M. Ö. (2022). *Günümüz Irak Türkmen Öyküsü*. Hece Yayınları.
- Köprülü, F. F. (2013). *Çağdaş Türkmen Şiirine Bir Bakış*. Irak Kültür ve Enformasyon Bakanlığı.
- Köprülü, F. F. (2016). *Gurbette Irak Türkmen Şiiri*. Kerkük.

Makaleler

- Bilgin, T. (2019). Türk Yurdu Dergisinde Irak Türkleri ile İlgili Yayınlanan Makalelerin Genel Bir Değerlendirmesi (1912-1930). *Oğuz-Türkmen Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 113-130. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/otad/issue/47429/598677>
- Muhammed, H. (2012). Irak Türkmen Edebiyatında Serbest Şiir Tartışmaları. *Turkish Studies*, 7(11), 1597-1605. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.3026>
- Sertkaya, A. G. (2010). Şehriyâr'a Irak'ta Yazılan Nazireler. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 145-155. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/odusobiad/issue/27565/290028>

Tezler

- Al-Jabbari, R. (2021). *Irak Türkmen Romanları Üzerine Bir İnceleme (1915-2018)* [Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Al Shamim, M. (2024). *XVII. Yüzyıl Şairlerinin Şiirinde Irak Coğrafyası* [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Bakr, P. (2023). *Şiir Türünün Öğretimi Bağlamında Çağdaş Irak Türkmen Şiiri* [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Jumaili, J. (2019). *Irak Türkmenlerinin Yayın Organı: Kardeşlik Dergisi (1961-1963)* [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Khedher, M. (2011). *Irak Türkmen Edebiyatı'nda Siyasal İletişim* [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Mirani, K. (2017). *Barış Dergisi'nin Sistemik Tahlili ve Kuzey Irak Türkmen Edebiyatı'ndaki Önemi* [Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Mohammed, H. (2015). *Kardeşlik Dergisi'nde Irak Türkmenlerinin Hikâyesi (1961-1977)* [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Saber, M. (2019). *Irak Cumhuriyet Dönemi Türkmen Romanı* [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Türkmen, A. (2024). *20. Yüzyıl Kerkük Divan Şairlerinin Şiirlerinde Toplumsal Hafıza* [Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Qaeton, D. (2025). *Çağdaş Irak Türkmen Hikâyesi Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi]. YÖK Tez Merkezi.

2.3. Edebi Şahsiyetler ve Eserleri Üzerine Çalışmalar**Kitaplar**

- Dakuklu, N. R. (2020). *Türkmen Şairi Reşit Ali Dakuklu, Dakuk Muhtarı, Değme Yarama*. Fuzuli Matbaası.
- Fazıl, H. N. (2023). *Ata Terzibaşı'nın Mısır'ın Risale Dergisindeki Makaleleri*. Asya Matbaası.
- Kazancı, M. Ö., & Bayraktar, C. (2024). *Rıfat Yolcu'nun Edebiyat Yolculuğu*. Kerkük Fuzuli Matbaası.
- Kevseroğlu, N. (hızl.). (2016). *Ata Terzibaşı: Fuzuli Hakkında Yazılar*. Kerkük Vakfı Yayınları.
- Köprülü, F. F. (1996). *Şair Hasan Görem Hakkında Bir Araştırma*. Irak Kültür İşleri Dairesi.
- Köprülü, F. F. (1996). *Karanlığın Kanadında Bir Kartal: Şair Abdülatif Benderoğlu'nun Hayatı*. Irak Kültür İşleri Dairesi.
- Köprülü, F. F. (2005). *Acıyla Kalem Arasında Kerkük: Edebi Makaleler*. Zaman Kültür ve Sanat Kulübü.
- Köprülü, F. F. (2010). *Irak Türkmen Kültür Elçilerinden Şemsettin Küzeci: Hayatı Edebiyatı*. DGTYB.
- Küzeci, Ş. (2012). *Kerkük'ün Efsane Sesi Abdülvahit Küzeci*. TİKV.
- Küzeci, Ş. (2017). *Kerkük'ün Milli Şairi Mehmet İzzet Hattat*. Türkmeneli İş Birliği ve Kültür Vakfı.
- Küzeci, Ş. (2021). *Musalladan Şaturluya Sinan Sait*. Kerkük Kültür Derneği.
- Küzeci, Ş. (2025). *Kerkük'ün Milli Yazarı Ata Terzibaşı: Hayatı ve Eserleri*. Gülнар Yayınları.
- Küzeci, Ş. (2025). *Kerkük'ün Milli Yazarı Ata Terzibaşı: 100 Makalesi*. Gülнар Yayınları.
- Küzeci, Ş. (2025). *Kerkük'ün Milli Yazarı Ata Terzibaşı Armağan*. Gülнар Yayınları.
- Küzeci, Ş., & Ziya, M. (2017). *Kerkük Sevdahısı Gazanfer Paşayev (1. bs.)*. Fuzuli Matbaası.
- Küzeci, Ş., & Ziya, M. (2018). *Kerkük Sevdahısı Gazanfer Paşayev (2. bs.)*. Kerkük Kültür Derneği.

- Paşayyeva, A. (ed.). (2013). *Kerkük Sevdalı Elm Adamı*. Tahsil.
- Saatçi, S. (2001). *Kerküklü Mehmet Rasih Öztürkmen: Hayat ve Şiirleri*. Kerkük Vakfı Yayınları.
- Saatçi, S. (2012). *Kerkük'ün Sesi Abdülvahit Küzecioğlu*. Kerkük Vakfı Yayınları.
- Terzioğlu, N. (2014). *Kerküklü Mustafa Gökaya*. Kerkük Vakfı Yayınları.
- Terzioğlu, N. (2018). *Kerküklü Nasih Bezirgan*. Kerkük Vakfı Yayınları.
- Tisinoğlu, M. R. (2006). *Tisin Edebiyatçıları*. Kerkük.
- Tuzlu, S. (2024). *Türkmen Şiirinin Simgeleri*. Rua Basım ve Yayınevi.
- Yanar, A. (2016). *Güneşi Bekleyen Adam Ekrem Tuzlu*. Berikan Yayınevi.
- Yıldırım, H. (çev. ve hzl.). (2021). *Kerküklü Türkmen Şair Hasan Kevser'in Kerbela Türküleri*. Berikan Yayınları.
- Ziya, M., & Küzeci, Ş. (2018). *Ata Terzibaşı'nın Edebi Makaleleri*. TIKV-TKM.

Makaleler

- Abd Ali, G. H. (2025). Esad Naib'in (Zamanın Eli, Armağan, Keşkül ve Yapraklar) Adlı Eserlerinde Vatan ve Vatanseverlik. *Translation & Linguistics*, (30), 39-56.
<https://iasj.rdd.edu.iq/journals/journal/issue/18136>
- Abdulgani, Y. S. (2009). Nesrin Erbil'in Şiirlerinde Üzüntü. *Journal of the College of Languages*, 20, 299-314. <https://jcolang.uobaghdad.edu.iq/index.php/JCL/article/view/420>
- Abdulsattar, M. A. (2024). Analysis of Sociological Themes in the Poetry of Kara Vahap. *European Journal of Humanities and Educational Advancements*, 5(3), 83-86.
<https://www.scholarzest.com>
- Akdağ, A. (2016). Kerküklü Mehmed Mihrî ve el-Eserü'l-Celîl fi Medh Alâ İsmâîl Adlı Eseri. *Journal of Turkish Language and Literature*, 2(3), 51-70. <https://doi.org/10.20322/lt.68455>
- Al-Jabbari, R. (2024). Nusret Merdan ile Mehmet Ömer Kazancı'nın Hüzün Martıları Başlıklı Karşılıklı Mektuplaşmaları Üzerine Bir İnceleme. *Al-Adab Journal*, 151, 37-72.
<https://doi.org/10.31973/77977t71>
- Alwindawi, A. T. J., & Bayatlı, A. (2020). Irak Türkü Bir Eleştirmen ve Denemeci: Abdulhakim Mustafa Rejioğlu (1910-1975). *Milliyetçilik Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 139-154.
<http://hdl.handle.net/11452/34678>
- Çoban, Z. (2017). Hıdır Lütfü ile Osman Mazlum'un "Tali'im" Şiirlerinin Tahlili. *Journal of the College of Languages*, (36), 99. <https://jcolang.uobaghdad.edu.iq/index.php/JCL/article/view/8>
- Gider, M., & Ahmad, H. O. (2021). Kerküklü Şeyh Muhammed Salih Efendi'nin Sultan Abdülaziz Cülüsüesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(21), 21-42.
<https://doi.org/10.29029/busbed.851317>
- Həbibbəyli, İ. (2023). Kərkük Ədəbiyyatşünaslıq Dünyasının Zirvəsi. *AMEA*, 2, 6-13.
<https://doi.org/10.59849/2663-4414.2023.2.6>
- İsayev, O. (2023). Ata Terzibaşı ve Irak Türkmen Edebiyatı. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 6(1). <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2283670>
- İsayev, O. (2024). Ata Terzibaşı'nın Gazetecilik Özelliklerinin Temel Nitelikleri. *Dede Korkut*, (2), 103.
<https://doi.org/10.59849/2309-7949.2024.2.103>
- Jabbari, R. (2020). Kahtân Hürmüzlü'nün Burası Kerkük Adlı Otopraf Piyesi Üzerine Bir İnceleme. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 13(30), 848-859. <https://doi.org/10.12981/mahder.698027>
- Kevser, M., & Temizkan, M. (2007). Irak Türkmen Şairlerinden Hasan Görem. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 7(2), 151-172.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/eggetdid/issue/48346/612097>
- Mor, G. (2008). Ali Yaşar'ın "Çağır" Şiirindeki Penceresinden Musul-Kerkük Türkleri. *Turkish Studies*,

- 3(7), 480–494. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.514>
- Öbek, A. İ. (1998). 20. Asırda Kerküklü Bir Divan Şairi: Osman Mazlum (1922–1995). *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, (5), 214–222. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tdded/issue/12717/154848>
- Sadettin, Y. (2023). Irak Türkmen Şairlerinden Mahmut Seyyit Ali (Felekoğlu)'nun Şiirlerinde Millet ve Yurt Kavramının İncelemesi. *Journal of the College of Languages*, 48, 168–185. <https://jcolang.uobaghdad.edu.iq/index.php/JCL/article/view/771>
- Shukor, G. S. (2025, Mart). Kemal Beyatlı'nın "Cemal'im" ve "Ben Yaşamayı Sevmiştim" Şiirlerinin Analizi. *Kirkuk University Journal – Humanity Studies*, 20(1), 694–713. <https://doi.org/10.32894/1911-020-001-025>
- Şahin, M. (2020). 18. Yüzyıl Musul Şairlerinden Basîrî ve Dîvânî. *TYB Akademi Dergisi*, 28, 185–217. <https://www.tyb.org.tr/mehmet-sahin-18-yuzuil-musul-sairlerinden-basiri-ve-divani-43571h.htm>
- Yalçınkaya, Y. (2019). XIX. Asır Kerkük Şuarasından Seyyid Şükrî ve Dîvânî. *Türk Dili Araştırmaları Yılıhçı-BELLETEN*, 68, 113–156. <https://doi.org/10.32925/tday.2019.32>

Tezler

- Abdulhamed, A. (2025). *Telaferli Türkmen Şair İhsan Parçabağlı'nın Hayatı ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Abdulmaged, D. (2020). *Kerküklü Abdüllatif Terzibaşı'nın Ser-Güzeşt-i Saadet'i (İnceleme, Transkript, Sözlükler, Tıpkıbasım)* [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Abdulmaged, F. (2019). *Kerkük Türkmen Şairi Hasan Kevser'in Hayatı ve Güneş Kuşları Şiir Kitabının İncelemesi* [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Abdulsamad, B. (2021). *İraklı Türkmen Şair Adnan Kasapoğlu'nun Şiirleri Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Albayati, R. (2022). *Kerküklü Şair Mustafa Ziya'nın Hayatı ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Albayati, S. (2023). *Telaferli Aşık Baoğlu'nun Aşık Edebiyatı İçindeki Yeri ve Şiir Sanatı Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Al-Chalaby, A. (2015). *İrak Türkmen Edebiyatında Mehmet Ömer Kazancı: Hayatı-Eserleri-Edebi Şahsiyeti* [Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Alkhalaf, N. (2021). *İrak Türkmen Şairi Rıza Çolakoğlu'nun Şiirleri* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Alwindawî, A. (2016). *Mehmet İzzet Hattat (Hayatı-Sanatı-Eserleri)* [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Alwindawî, A. (2023). *İrak Türkmen Edebiyatında Deneme Eleştiri Türleri ve Abdülhakim Mustafa Rejioğlu* [Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Al-Shafeay, G. (2021). *İraklı Türkmen Şair Es'ad Nâ'ib'in Armağan ve Keşkül Adlı Eserleri (İnceleme-Metin)* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Arneek, M. (2023). *İrak Türkmeneli'nde Telafer'in Konumu ve Dr. Hüseyin İlhanlı Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Asaad, H. A. (2022). *Kemal Beyatlı'nın Hikâye ve Romanlarında Yapı ve İzlek* [Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Asaad, N. (2014). *Kerküklü Şair Mustafa Gökkaya'nın Hayatı, Sanatı ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Asaad, N. (2022). *Erbilli Abdurrezzak Ağa ve Tahmisleri (İnceleme-Metin)* [Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Aydoğan, T. (2012). *Kerküklü Ebû Bekir Müftî Efendi ve Dîvânî (İnceleme-Metin)* [Yüksek Lisans Tezi,

- Celal Bayar Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Azeez, H. (2021). *Irak Türkmen Klasik Edebiyatı Şairlerinden Muhammed Mehdi Beyat* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Azaat, M. (2015). *Irak Türkmen Şairi Hasan Görem: Hayatı-Edebi Kişiliği-Dili-Üslubu ve Bütün Şiirleri* [Doktora Tezi, Ege Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Bahjat, S. (2021). *Türkmen Halk Şairi Reşit Ali Dakuklu (Şiirleri Üzerine Tematik Bir İnceleme)* [Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Baş, C. (2024). *Kemal Beyath'ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri Üzerinde Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Bekar, A. (2019). *Kerküklü Tabiboğlu Divanı* [Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Dada, M. (2015). *Son Dönem Irak Türkmen Klasik Edebiyatı Şairlerinden Ali Marufoğlu* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Demir, E. (2022). *Kerküklü Tabiboğlu Divanı (İnceleme-Metin, Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)* [Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Güler, S. (2017). *Yaşam, Yapı, İzlek Üçgeninde Nesrin Erbil Şiirlerinin Çözümlemesi* [Yüksek Lisans Tezi, Ardahan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Güngör, F. (2021). *Ata Terzibaşı: Kerküklü Fâ'iz Çevresi, Yaşamı, Tasavvufi ve Edebi Kişiliği ile Bazı Şiirlerinin Açıklamaları* [Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Hasan, A. (2018). *Kerküklü Türkmen Şair Mehmed Sadık ve Şiir Kitabı "Coşkun Duygularım" (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)* [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Hasan, M. (2021). *Kerküklü Şair Cihat Demirci ve Şiirleri* [Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Khudhair, H. (2024). *Kerküklü Seyyid Şükri Divanı'nda Tip ve Şahsiyetler* [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Khorshed, M. (2017). *Kerküklü Yazar Hamza Hamamcı'nın Romanlarında Dil ve Üslup* [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Luhaibi, H. (2022). *Kerküklü Edebiyatçı Vahîdedîn Bahâeddîn'in Hayatı ve A'alâmu Mine'l-edebi't-Türkî Adlı Eseri* [Yüksek Lisans Tezi, Çankırı Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Mohammed, S. (2022). *Kerkük Türkmen Şairi Sabır Demirci'nin Şiirleri ve Kısa Sözlüğü* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Omer, S. (2018). *Iraklı Türkmen Şair Burhan Yaralı'nın Şiirleri Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Saedgul, M. (2015). *Kerküklü Şair Hicri Dede: Hayatı, Sanatı ve Eserleri* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Shakor, M. (2025). *Kerküklü Türkmen Şair Mehmet Sadık ve "Düşüncelerim" Adlı Şiir Kitabı (İnceleme-Metin-Dizin)* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Shikho, R. (2021). *Telaferli Türkmen Şairi Haşim Demircioğlu'nun Şiirleri (İnceleme-Metin-Dizin)* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Sulaiman, H. (2021). *Irak Türkmen Şairi Felekoğlu ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme* [Doktora Tezi, Ege Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Taşralı, A. (2007). *Ata Terzibaşı, Kerkük Şairleri: 1* [Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Tay, H. (2011). *Musullu Es'ad Seyyid Mehmed: Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı* [Yüksek Lisans Tezi,

Afyon Kocatepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Tosun, E. (2007). *Erbilli Âmâ Yusuf Garibi Efendi Divanı (İnceleme-Tenkitle Metin)* [Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Yalçınkaya, Y. (2019). *Kerküklü Seyyid Şükrî Divânı (Notlandırılmış Metin-İnceleme)* [Doktora Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Zainal Alsalihi, F. S. (2024). *Münevver Molla Hassun: Hayatı, Sanatı ve Eserleri* [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Zenel, F. S. (2014). *Nesrin Erbil: Hayatı ve Sanat Eserleri* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

2.4. Edebiyat Antolojileri, Biyografik Sözlükler ve Derlemeler

Kitaplar

Al-Muhammadi, İ. (2007). *Çağdaş Kerkük Şahsiyetleri Ansiklopedisi*. Genel Kültür İşleri Dairesi.

Almohammed, K. (2023). *Modern Irak Türkmen Edebiyatında Kadın Şairleri ve Şiirleri*. İKSAD Yayınevi.

Almohammed, K. (2025). *Irak Türkmen Edebiyatında Genç Kalemler*. Berikan Yayınevi.

Bahattin, V. (2011). *Çağdaş Türkmen Kadın Edebiyatından*. Türkmen Kardeşlik Ocağı.

Bahattin, V. (2013). *Kültür ve Gazetecilik Alanında Türkmen Figürleri*. Irak Yayıncılar Birliği.

Hacıoğlu, R. A. (1995). *Türkmen ve Asur Kiliselerinde Okunan Türkçe İlahi Metinleri*. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.

Kevseroğlu, N. (2018). *Ata Terzibaşı'nın Kütüphanesinde El Yazma Eserlerin Fihristi*. TİKV.

Köprülü, F. F. (1998). *Irak'tan Türkmen Şairleri*. Irak Genel İşleri Dairesi.

Köprülü, F. F. (2006). *Türkmen Edebiyatından Yapraklar*. Türkmen Dili Yayınları.

Köprülü, F. F. (2007). *Çağdaş Türkmen Edebiyatından Işıklar*. Kerkük.

Köprülü, F. F. (2016). *Altunköprü Edebiyatçıları (Şairler ve Yazarlar)*. Kerkük.

Küzeci, Ş. (2006). *Kerkük Şairleri (Cilt 1)*. DGYB.

Küzeci, Ş. (2007). *Kerkük Şairleri (Cilt 2)*. DGYB.

Küzeci, Ş. (2010). *Solmayan Papatyalar (Irak Türkmen Kadın Şairleri)*. Işık Edebiyatçılar Grubu Yayınları.

Küzeci, Ş. (2010). *Telafer Şairleri*. TİKV-TKM.

Küzeci, Ş. (2023). *Makalelerim*. Gülnar Yayınları.

Sozlu, H. (2003). *Türkmen Yazarlar Sözlüğü*. Fuzuli Basım ve Yayınevi.

Sozlu, H. (2013). *Türkmen Yazarlar Sözlüğü (Cilt 1)*. Fuzuli Basım ve Yayınevi.

Sozlu, H. (2015). *Türkmen Yazarlar Sözlüğü (Cilt 2)*. Avcı Matbaası.

Sozlu, H. (2021). *Türkmen Yazarlar Sözlüğü (Cilt 3)*. Emir Kitabevi.

Sozlu, H. (2022). *Türkmen Yazarlar Sözlüğü (Cilt 1, 2. bs.)*. Tefsir Kitabevi.

Sozlu, H. (2024). *Türkmen Mütercimler Kılavuzu*. Kerkük.

Sozlu, H. (2025). *Türkmen Yazarlar Sözlüğü (Cilt 3, 3. bs.)*. Tefsir Kitabevi.

Terzibaşı, A. (2007). *Erbil Şairleri*. Kerkük Vakfı Yayınları.

Terzibaşı, A. (2013). *Kerkük Şairleri*. Ötüken Neşriyat.

Tisinoğlu, M. R. (2006). *Tisin Edebiyatçıları*. Kerkük.

Yanar, A., & Bayatlı, İ. S. (2016). *Irak Türkmen Edebiyatında Çağdaş Hoyratçılar*. Berikan Yayınevi.

Makaleler

Yalçınkaya, Y. (2021). Molla Sabır'ın Kardeşlik Dergisinde Tefrika Edilen 'Kerkük Şairleri' İsimli Eseri. *Journal of Ottoman Legacy Studies*, 8(20), 59-89.
<https://osmanlimirasi.net/index.php/omad/article/view/13>

Tezler

Almohammed, A. (2021). *Modern Irak Türkmen Edebiyatında Kadın Şairler ve Şiirleri* [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Alshelby, D. (2020). *Telaferli Türkmen Şairler* [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Issa, Z. (2019). *Irak Türkmen Kadın Edebiyatçılar* [Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Saeed, Z. (2025). *Kerkük Tekkeleri ve Bektaşî Şairi Derviş Avni* [Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Şener, D. (2012). *Abdurrahman Kızılay ve Kerkük Türküleri* [Doktora Tezi, Ege Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

2.5. Karşılaştırmalı Çalışmalar

Kitaplar

Bu alt kategoride tespit edilen yayın bulunmamaktadır.

Makaleler

İsayev, O. (2023). Azərbaycan–İraq–Türkman Ortaq Ədəbi Dəyərləri. *AMEA Filologiya və Sənətsünashq*, 1, 130–134. <https://doi.org/10.59849/2663-4368.2023.1.130>

Tezler

Bu alt kategoride tespit edilen yayın bulunmamaktadır.

3. Halk Bilimi Araştırmaları

3.1. Genel Değerlendirmeler

Kitaplar

Bayatlı, N. Y. (2016). *Irak Türkmen Halk Edebiyatı Üzerine İncelemeler*. Türkmen Kardeşlik Ocağı Yayınları.

Bayatlı, N. Y. (2020). *Bağdat Halk Edebiyatı Araştırmaları*. Irak Tercümanlar Birliği Yayınları.

Bayatlı, N. Y. (2020). *Diyale Türkmen Halk Edebiyatı Araştırmaları*. Irak Tercümanlar Birliği Genel Merkez Yayını.

Bayatlı, N. Y. (2020). *Irak Halk Edebiyatı Araştırmaları*. Irak Tercümanlar Birliği Genel Merkez Yayınları.

Bayatlı, N. Y. (2020). *Irak Halk Kültürü Araştırmaları*. Irak Tercümanlar Birliği Genel Merkez Yayınları.

Bayatlı, N. Y. (2020). *Irak Türkmen Folklor Araştırmaları*. Irak Tercümanlar Birliği Yayınları.

Bayatlı, N. Y. (2022). *Diyale İli Hanekin İlçesi Türkmen Folklorunda Yılan*. EBCED (ABCD) Yayın ve Basımevi.

Ketene, C. (1990). *Kerkük Halk Edebiyatından Seçmeler*. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Paşayev, G. (1992). *İraq–Türkman Folkloru*. Yazıcı.

Paşayev, G. (2008). *İraq–Türkman Folklorunun Janrları*. ALP.

- Paşayev, G. (2003). *Kerkük Folklorunun Janrları*, Elm Neşriyatı.
- Paşayev, G. (1987). *Kerkük Folkloru Antologiyası*. Azərneşr,
- Paşayev, G. (1990). *Kerkük Folkloru Antologiyası* (Təkrar nəşr). Azərneşr.
- Paşayev, G. (2016). *Əta Tərzibaşının Folklorşünəşliq Fəaliyyə*. Təhsil.
- Uluhan Beşirli, Ç. (2024) *Türkmen Folklorundan Yapraklar*. Zaman Basımevi.
- Qaybalyeva, S. (2020). *İraq-Türkman Folklor Mühiti*. Elm və təhsil.

Makaleler

- Bayatlı, N. Y. (2020). Diyale İli Hanekin İlçesi Türkmen Folklorunda Kurt. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*. 50, 297-318. [10.24155/tdk.2020.150](https://dergipark.org.tr/tr/pub/ayt/issue/69343)
- Bayatlı, N. Y. (2020). Diyale İli Hanekin İlçesi Türkmen Folklorunda Yılan. *Türkoloji*, 101, 54 – 72. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ayt/issue/69343>
- Bayatlı, N. Y. (2018). İrak Türkmenleri Arasında Bazı Hayvanlar Etrafında Oluşan Halk Edebiyatı Ürünlerinin İncelenmesi." *Milli Folklor Dergisi*. 119, 152-163. <https://www.millifolklordergisi.com/Yayin/119>
- Gaybalyeva, S. (2010). İrak-Türkman Basımında Folklor Meseleleri. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 3(6), 129-135. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mahder/issue/36318/410701>
- Paşayev, G. (2010). İrak Türkmen Folkloru. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 17(1), 177-180. https://turkoloji.cu.edu.tr/pdf/gazanfer_pasayev_irak_turkmen_folkloru.pdf
- Qaybalyeva, S. (2024). İraq-Türkman Folkloru Əta Tərzibaşının Tədqiqatlarında. *Dədə Qorqud*, II, 87-97.

Tezler

- Awji, A. (2018). *İrak Türkmen Folklorunda Ata Terzibaşının Yeri* [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Jihad, A. (2023). *Kardaşlık (1961-1976) Dergisindeki Folklor Başlıklılı Yazıların Tespiti ve Sınıflandırılması* [Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Omar, B. (2021). *İrak-Kerkük İli Altunköprü İlçesi Halk Bilimi Monografisi* [Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Omar, S. (2012). *Kerkük Folklorundan* [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Orug, A. (2015). *İrak-Altunköprü Halk Kültürü* [Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Tahsin, S. (2014). *İrak-Erbil Yöresi Türkmenlerinin Sözlü Kültür Ürünleri (İnceleme-Metin)* [Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Tawfeq, N. (2022). *İrak Erbil Bölgesi Kadın Folkloru Üzerine Bir Araştırma* [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Türktaş, M. (1997). *Kerkük Folklorundan Örnekler* [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

3.2. Halk Anlatıları

Kitaplar

- Bakır, Ö. (hızl.). (2024). *Söz Sofrası*. Kerkük Vakfı.
- Bayatlı, N. Y. (2006). *İrak Türkmenlerinin Masallarında Tıp ve Motif İncelemesi*. TİKV.
- Bayatlı, N. Y. (2017). *İrak Türkmenleri Arasında Arzı ile Kamber Hikâyesi Üzerine İncelemeler*. Türkmen Kardeşlik Ocağı Genel Merkez Yayınları.

- Köprülü, F. F. (2006). *Hikâyeli Halk Masalları*. Türkmen Dili yayınları.
- Köprülü, F. F. (2006). *Türkmen Halk Hikayeleri*. Türkmen Dili Yayınları.
- Köprülü, F. F. (2014). اشارة اولية في حكاية ارزي قمبر. Arzu Kamber Masalında İlk İma. Fuzuli Matbaası.
- Naip, E. (1973). *Kerkük Nükteleri*. E't-Tezmun Matabaası.
- Paşayev, G. (2014). *İraq Türkman Nağulları*, Təhsil.
- Paşayev, G. (1971). *Arzu-Qənbər Dastanı*. Gənclik.
- Terzibaşı, A. (1964). *Arzu Kamber Matalı*. Zaman Matbaası.
- Terzibaşı, A. (1971). *Arzu-Kamber Kerkük Xalq Dastanı* (2. Bs.). Gənclik.
- Terzibaşı, A. (1971). *Arzu Kamber (Kerkük Ağzı)* (3. Bs.). Fatih Matbaası.
- Terzibaşı, A. (1999). *Türkmen Milli Destanlarımızdan Arzu Kamber Matalı (Masalı)* (4. Bs.). Irak Türkmen Cephesi, Eğitim ve Kültür Dairesi yayınları.

Makaleler

- Bayatlı, N. (2016). Arzu Kanber Hikayesi'nin Irak Türkmenleri Arasında Tespit Edilen Yeni Bir Varyantı'nın İncelenmesi. *Journal of the College of Languages*, (34), 337-365. <https://jcolang.uobaghdad.edu.iq/index.php/JCL/article/view/124>
- Bayatlı, N. Y. (2017). Diyale İline Bağlı Hanekin İlçesi Türkmen Halk Kültüründe Memoratların İncelenmesi. *Türkbilig*, 34, 189-210. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkbilig/issue/52832>
- Buluç, S. (1976). Kerkük Ağzına Göre Arzu ile Kamber Masalı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 23-24(1975-1976), 203-238. <https://tdkbellekten.gov.tr/eng/full-text-pdf/275/tur>
- Qanbar, M. J. (2025). Irak Amirli Türkmen Masallarında Formeller. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 13(44), 149-170. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.1675043>
- Ramazanova, A. (2024). Əta Tərzibaşı və "Arzu-Qəmbər" Dastanı. *Dədə Qorqud*, 11, 81-86. <https://doi.org/10.59849/2309-7949.2024.2.81>

Tezler

- Abdulkareem, H. (2025). *Fıkranın Diliyle Kerkük Türkmenleri* [Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Alkhalaf, A. (2024). *Masal Türünün Öğretimi Çerçevesinde Telafer Türkmen Masalları* [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Ghareeb, S. (2020). *Arzu ile Kamber Hikayesi'nin Kerkük Varyantları* [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Güler, B. (2024). *Kerkük Türkmen Masalları Üzerine Kaos ve Kozmos Odaklı Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

3.3. Halk Şiiri

Kitaplar

- Aydil, E. (2000). *Horyatlar*. Özener Matbaası.
- Çamurcu, S. B. (2007). *Çağdaş Türkmen Hoyrat Antolojisi*. Kerkük.
- Ercan, B. (2006). *Atasözler ve Dilimize Dayanan Şiirler*. Kerkük.
- Kahyaoğlu, F. K. (1971). *Hoyratlarımdan Işıklı Gece*. Cumhuriyet Basımevi.
- Buluç, S. (2007). "Kerkük Hoyratlarına Dair" *Prof.Dr. Sadettin Buluç – Makaleler*, s. 142-154, yay. haz. Z.Korkmaz, TDK.
- Paşayev, G. (1968). *Kerkük Bayatları*. Azərənəşr.
- Paşayev, G. (1984). *İraq-Kerkük Bayatları*. Yazıcı.

- Saatçi, S. (1997). *Kerkük Güldestesi*. Kerkük Vakfı yayınları.
- Saatçi, S. (2023). *Kerkük Güldestesi* (genişletilmiş 2. bs.). Ötüken.
- Sabır, M. (der.). *Kerkük'ün Müntehab Horyatları* (cilt 3). 1951, 1953, 1954.
- Sevimli, M. (1950). *Kerkük Hoyrat ve Manileri*. Amaç Kitabevi.
- Terzibaşı, A. (1975). *Kerkük Hoyrat ve Manileri*. Ötüken yayınları.
- Yanar, A. & Beyatlı, H. (2013). *Bitmeyen Deniz Horyatlar*. TİKV.

Makaleler

- Gürbüz, İ. (2023). Edebi Özellikleri Bakımından Kerkük Hoyratları. *International Journal of Social Sciences*, 7(29), 167–183. <https://doi.org/10.52096/usbd.7.29.09>
<https://iasj.rdd.edu.iq/journals/journal/issue/18136>
- Polat, Z., & Çetin, M. (2013). Irak'ta Sosyal Yaşantıyla Şekillenen Türkmen Horyatları. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 6(12), 339-352. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/288440>
- Rıdha, A. A. (2022). Şemsettin Türkmenoğlu'nun Çoban ile Avcı Adlı Eserinde Halk Kültürü Unsurları. *Culture and Civilization*, 1(2), 61-75. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/culture/issue/73013/1189196>
- Shareef, M. A., & Yılmaz, F. (2020). Kerkük Hoyratlarında Nasihat Unsurlarının Değerlendirilmesi. *Journal of Research in Turkic Languages*, 2(2), 95–110. DOI: 10.34099/jrtl.222
- Süleymanova, L. (2024). Mani ve Hoyratlar. *KutBilim: Sosyal Bilimler ve Sanat Dergisi*, 4(1), 1–12. <https://doi.org/10.58642/kutbilim.1373372>
- Tuzlu, S. M. (2014). Irak Türkmen Sözlü Halk Edebiyatında Horyatın Edebî ve Musikî Yapısı. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 20(80), 221-244. <https://www.folkloredebiyat.org/DergiTamDetay.aspx?ID=458&Detay=Ozet>
- Qaybalyeva, S. (2011). İraq-Türkman Ədəbiyyatında Xoyrat. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 4(7), 214-222. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mahder/issue/28398>

Tezler

- İbrahim, A. (2019). *İrak Türkmen Mersiyelerinin Halk Bilimi Açısından İncelenmesi* [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Mahdi, S. (2010). *Kerkük Horyatları ve İcrası* [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Tahan, N. (2021). *Molla Muhammedoğlu Sabır'ın Derlediği Kerkük Hoyratları Üzerine Halk Bilimsel Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

3.4. Atasözü ve Deyimler

Kitaplar

- Benderoğlu, Abdullatif. (1988). *Atasözlerimiz, (Araştırma, İnceleme ve Karşılaştırma)*. Irak Cumhuriyeti Kültür ve Tanıtma Bakanlığı, Türkmen Kültür Müdürlüğü Yayınları.
- Dakuklu, M. H. (1989). *Eski Sözler Bahçesi*, Irak Cumhuriyeti Kültür ve Tanıtma Bakanlığı, Türkmen Kültür Müdürlüğü Yayınları.
- Neriman, K. V. (1991). *Halkın Sözü Güzel Sözler*. Irak Genel Kültür İşleri Dairesi.
- Paşayev, G. (1978). *İraq-Kerkük Atalar Sözləri*. Azərneşr.
- Terzibaşı, A (1962). *Kerkük Eskilersözü*. Türkmen Kardeşlik Ocağı Yayınları.
- Terzibaşı, A. (2016). *Kerkük Eskiler Sözü*, Kutlu Yayınevi.
- Türkmenoğlu, Ş. (2004). *Büyük Varlığımız Atasözleri ve Deyimlerimiz*. Abdülvahap Matbaası.
- Vasfi İ. S. (1985). *İrak Türklerinde Deyimler ve Atasözleri*. Fuzulî yayınları.

Vasfi, İ. (2001). *Irak Türklerinde Deyimler ve Atasözleri* (2.bs.). Kerkük Vakfı yayınları.

Vasfi, İhsan S. (2001). *Irak Türklerinde Deyimler ve Atasözleri* (3. bs.). Kerkük Vakfı Yayınları.

Zabıt, Ş. S. (1961). *Irak Türkmenleri Ağzında Atalarsözü*. Darü'l-Basri Matbaası.

Makaleler

Bayatlı, N. Y. (2012). Türk Halk Edebiyatında Manzum Atasözleri ve Irak Türkmenleri Arasında Atasözü İçerikli Hoyrat Örnekleri. *Journal of the College of Languages (JCL)*, 24, 11-22. <https://jcolang.uobaghdad.edu.iq/index.php/JCL/article/view/458>

Şen, S. (2018). Çağdaş Irak Türkmen Türkçesinde Yaşayan Eski Türkçe Deyimler. *Black Sea Journal of Public and Social Science*, 1(1), 1-6. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bssocialscience/issue/38642/448677>

Yılmaz, Fatih (2020). Kerkük Türkmen Hoyratlarında Geçen Atasözü ve Deyimlerin Konuları Bakımından İncelenmesi, *Journal of Research in Turkic Languages*, 2(1), 75-88. [https://resturlan.com/download/alt/780/a-study-on-proverbs-and-idioms-in-kirkuk-turcomen-hoyrat\(tr\).pdf](https://resturlan.com/download/alt/780/a-study-on-proverbs-and-idioms-in-kirkuk-turcomen-hoyrat(tr).pdf)

Tezler

Hassan, R. (2007). *Irak Türkmen Atasözleri Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Kahveci, E. (2021). *Irak Türkmen Atasözleri Üzerine Halk Bilimsel Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Kareem, A. (2018). *Kardeşlik Dergisi (1961-1976) Bağlamında Irak Türkmen Türkçesi Atasözleri ve Deyimleri* [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

3.5. İnanç, Gelenek ve Ritüeller

Kitaplar

Bayatlı, N. Y. (2017). *Irak Türkmen Folklorunda Geçiş Dönemleri Etrafında Oluşan Halk İnançları*. Irak Kültür Bakanlığı Yayınları.

Makaleler

Bayatlı, N. Y. (2010). Irak-Diyale İlinin Hanekin İlçesinde Ziyaret Yerleri Kutsal Mekânlar ve Bu Yerler Etrafında Oluşan İnanç ve Pratiklerde Eski Türk İnançlarının İzleri. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 56, 109-118. <https://hbvdergisi.hacibayram.edu.tr/index.php/TKHBVD/article/view/1214>

Bayatlı, N. Y. (2018). Irak Türkmenleri Arasında Muharrem Ayı Ritüelleri Çerçevesinde Oluşan Sözlü Halk Edebiyatı Ürünleri ve Bu Ürünlerin Geleneksel Anlatıcıları. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 86, 61-82. <https://hbvdergisi.hacibayram.edu.tr/index.php/tknbvd/article/view/2324>

Şimşek, P., & Demirkaya, H. (2023). Erbil Türkmenleri Arasında Ramazan Gelenekleri ve Aktarımı. *Milli Folklor*, 18(139). <https://doi.org/10.58242/millifolklor.1150638>

Tezler

Hamamchi, M. (2019). *Irak/Kerkük Halk Kültüründe Halk İnançları, Bayramlar ve Törenler* [Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Karam, S. (2024). *Kerkük Türkmenlerinde Halk Takvimi İnanış ve Uygulamalar* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Mahdi, S. (2015). *Anadolu Türk Alevilik Bağlamında Irak Türklerinde Alevilik* [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Murad, N. (2009). *Irak Türkmenlerinin Halk İnançları ve Bu İnançlar Etrafında Oluşan Halk Edebiyatı Unsurlarının İncelenmesi* [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Qassab, İ. (2014). *Kerkük Mezar Taşlarında Türk Kültürü Unsurları* [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Saeed, Z. (2014). *Kerkük Türkmenlerinin Geçiş Törenleri* [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Tawfeq, N. (2014). *Irak-Erbil Yöresi Mezar Kültürü* [Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

3.6. Çocuk Folkloru

Kitaplar

Abdülmeccit, S. M. (2011). *Irak Türkmenlerinde Çocuk Oyunları*. Kerkük Vakfı Yayınları.

Kerkük, A. (1972). *Irak Türkmenleri Ağzında Bilmeceler*. Kerkük.

Paşayev, G. (1984). *Kerkük Tapmacaları*. Gençlik.

Saatçi, S. (2008). *Kerkük Çocuk Folkloru*. (2. bs.). Ötüken yayınları.

Makaleler

Özen Eratalay, S. & Kok, A. (2022). Irak Türkmen Çocuk Oyunlarına Biçimbilimsel Bir Yaklaşım. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Dergisi*, 14(54), 67–80. <https://www.proquest.com/openview/2b9f75eafd6b1f68376a219f9beac304b/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1356373>

Uluhan, Ç. H. (2006). Irak Türkmen Folklorunda Leyleler. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, (22), 131-151. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tdded/issue/12700>

Tezler

Abdulmajeed, S. (2010). *Irak Türkmenlerinde Çocuk Oyunları* [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Azaat, M. (2009). *Kerkük Türkleri Bilmecelerinde Yapı ve Konu* [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

Kadak, M. (2024). *Kerkük Bilmeceleri Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

3.7. Sosyo-Kültürel Unsurlar

Kitaplar

Terzibaşı, A. (2010). *Kuş Diliyle Söyleşi, Türkman Keşkülü* (cilt 2). Kerkük.

Zabıt, Ş. S. (1962). *Kerkük'te İctimai Hayat*. Zaman Basımevi.

Makaleler

Akkoyunlu, Z. (2012). Türk Mutfağından Kaybolan Kerkük Yemekleri. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 5(9), 326-343. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mahder/issue/28393/301979>

Kahya, M (2025). Altunköprü Düğün Gelenekleri. *Avrasya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1(1) 80-92. <https://doi.org/dergipark.org.tr/xx2025>

Kuliyeva, K. (2013). Azeri ve Irak Türkmanlarının Bir Sıra Eski Gelenekleri ve Merasimleri Üzerine. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 4(22), 91–93. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkiz/issue/77689/1306118>

Tawfeq, N. B. (2022). Erbil Yöresi Mutfak Kültürü Üzerine Bir Araştırma. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 15(37), 91–113. <https://doi.org/10.12981/mahder.978097>

Qanber, M. (2025). Şemsettin Küzeci'nin "Kerkük Horyatlarını" Adlı Eserinde Sözlü Geleneğin Sözdene Yazıya Aktarımı. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*. 6(2), 218–221 <https://doi.org/10.46321/bugu.1190>

Tezler

- Abdalwahhab, M. (2022). *Kerkük Türkmenlerinde Geleneksel Meslekler* [Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Akkoyunlu, C. (2021). *Kerkük Türklerinde Hoyrat Geleneği* [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Ali, E. (2019). “*Kerkük'te İçtimai Hayat-Folklor*” Adlı Eser Üzerine Bir İnceleme [Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Ali, T. (2024). *Musul İli Reşidiye Kasabası Türkmen Halk Kültürü* [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Okan, S. (2007). *Irak Türkmenleri'nin Türkiye ile Sosyo-Kültürel İlişkileri ve Bunun Müzikal Yansımaları* [Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Omar, S. (2022). *Kerkük'teki Hristiyan Türkler* [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Ridha, A. (2022). *Şemsettin Türkmenoğlu'nun Eserlerinde Halk Kültürü Unsurları* [Yüksek Lisans Tezi, Erzurum Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Shafeeq, A. (2021). *Kerkük Türkmen Gelenekleri ve Düşün/Kına Gecesi Türküleri Üzerine Bir Araştırma* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Shukur, M. (2021). *Kerkük Türkmenleri Arasında Yaşayan Geleneksel Halk Hekimliği Uygulamaları* [Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

3.8. Türkü ve Maniler**Kitaplar**

- Nakip, M. (2009). *Kerkük Türk Halk Müziği*. Atatürk Kültür Merkezi.
- Paşayev, G. (1973). *Kerkük Mahımları*. Gençlik.
- Saatçi, S. (1993). *Kerkük'ten Derlenen Olay Türküleri*. Anadolu Sanat yayınları.
- Saatçi, S. (2019). *Kerkük'ten Derlenen Olay Türküleri* (2. bs.). Ötüken Neşriyat.
- Terzibaşı, A. (1980). *Kerkük Havaları*. Ötüken yayınları.
- Terzibaşı, A. (1989). *Kerkük Havaları* (cilt 2 - 3. bs.).
- Turhan, S. (2012). *Irak Türkmen Havaları*. TİKV-TKM.

Makaleler

- Durukoğlu, S., & Oğuztürk, O. (2017). İnsanlığın Sonsuz Acılarının Sembolü Olan Bir Kerkük Mânisi ve Çözümlemesi. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 5(13), 125–131. <https://doi.org/10.31126/akrajournal.327913>
- Uçar, G. & Göher, F. (2020). Kerkük'ten Anadolu'ya Türkülerde Kuşlar ve Çiçekler. *Türk Dünyası Araştırmaları*, 126 (248), 179-98. <https://www.tdadergi.com/kerkukten-adoluya-turkulerde-kuslar-ve-cicekler/>

Tezler

- İbrahim, A. (2009). *Irak Türkmen Türkülerinde Konu ve Yapı* [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Öztürk, O. (2004). *TRT Repertuarındaki Kerkük Türkülerinin Tür ve Biçim Yönünden İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

3.9. Karşılaştırma Çalışmaları**Kitaplar**

- Bayatlı, N. Y. (2017). *Irak Türkmen Folklorunda İyeler (Karşılaştırma Bir İnceleme)*. Irak Kültür

Bakanlığı Yayınları.

Makaleler

- Bayatlı, N. Y. (2009). Türk Halk Hikâyelerinden Arzu Kamber (Arzu Qamber) Hikâyesinin Kerkük ve Tuzhurmatı Varyantlarının Mukayesesi (İnceleme ve Metin). *Millî Folklor*, 21(82), 45-62. https://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/necdet_yasar_bayatli_arzu_kamber.pdf
- Dieji, A. (2009). İnan ve Irak Türkmenlerinin Şifahi Edebiyatına Mukayeseli Bir Bakış. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*. 28, 15-26. <https://tdkturkdunyasi.gov.tr/sayi/29>
- İsayev, O. (2023). Azerbaycan–İrak–Türkmen Ortak Edebi Değerleri: Folklor Başlangıcından Bedii Tefekkire Kadar. *Genel Kültür İşleri Dergisi*, 1(4), 3-10. https://www.academia.edu/111648013/Az%C9%99rbaycan_%C4%Boraq_t%C3%BCrkman_ortaq_%C9%99d%C9%99bi_d%C9%99y%C9%99rl%C9%99ri_Folklor_ba%C5%9Flan%C4%9F%C4%B1c%C4%B1ndan_b%C9%99dii_t%C9%99f%C9%99kk%C3%BCr%C9%99_q%C9%99d%C9%99r
- İsayev, O. (2024). İraq–Türkman Ədəbiyyatında Hekayə Janrı və Onun Osmanlı Hekayəçiliyindən Fərqi *Müqayisəli Ədəbiyyatşünashq*, 2(1), 48-53. <https://doi.org/https://doi.org/10.59849/2663-4414.2024.1.48>
- Süme, G. (2014). Elazığ-Urfa-Kerkük ve Azerbaycan Kültür Köprüsünde Ortak Bir Unsur: Türküler. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 2(3), 79-100. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akrajournal/issue/56461>
- Tawfeq, N. B. (2023). Arzu ile Kamber Hikâyesinin Anadolu ve Kerkük Varyantlarının Mukayesesi. *Kirkuk University Journal – Humanity Studies*, 18(2), 27-51. 10.32894/1911-018-002-023

Tezler

- Alhurmuzi, A. (2017). *İrak Türkmen Türkçesindeki Atasözlerinin Türkiye, Azerbaycan ve Türkmen Türkçesindeki Atasözleriyle Karşılaştırması* [Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Alkaki, R. (2021). *İrak'taki Arap, Türkmen ve Kürt Folkloru Arasındaki Benzerlikler ve Farklıklar* [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

4. Tanıtım –Eleştiri Yazıları ve Bibliyografya Çalışmaları

Kitaplar

Dakuklu, M. H. (1986). Basılmış Kitaplar Kılavuzu.

Makaleler

- Argunşah, M. (2004). Habib Hürmüzlü: Kerkük Türkçesi Sözlüğü. *Türk Dili*, (Mart), LXXXVII(627), 282-284. https://www.academia.edu/23972332/Kerk%C3%BCK_T%C3%BCrk%C3%A7esi_S%C3%B6zl%C3%BC%4%9F%C3%BC_Habib_H%C3%BCrm%C3%BCz%C3%BC_Degerlendirme
- Argunşah, M. (2004). Qezenfer Paşayev: Kerkük Dialektinin Fonetikası. *Türk Dili*, LXXXVII (628), 373-377. https://www.academia.edu/23972322/Kerk%C3%BCK_Dialektinin_Fonetikas%C4%B1_Qezenfer_Pa%C5%9Fayev_Degerlendirme
- Argunşah, M. (2025). Luğât-1 Türkiyye'nin Yayımı Üzerine Görüşler. *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRK LAD)*, 9(1), 1–22. <https://doi.org/10.30563/turklad.1644497>
- Aydın, M. K. (2023). Türkmeneli: Türklerin Irak Coğrafyasındaki Tarihsel, Kültürel Mirası ve Bibliyografya Çalışması. *Eğitim ve Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 56-100. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13294925>
- Bayraktar, F. S. (2001). İhsan S. Vasfi, Irak Türklerinde Deyimler ve Atasözleri, Kerkük Vakfı. 20x13, 264 Sayfa, İstanbul 2002, *Türkoloji Dergisi*, 16(1), 299-303. https://doi.org/10.1501/Trkol_0000000052

- Demirbilek, S. (2019). Prof. Dr. Hidayet Kemal Bayatlı Hatıra Kitabı. Kerkük Yayınları. 646 S. İstanbul 2019. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 57-59. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/korkutataturkiyat/issue/51085/653394>
https://www.academia.edu/23972322/Kerk%C3%BCk_Dialektinin_Fonetikas%C4%B1_Qeznfer_Pa%C5%9Fayev_Degerlendirme
- İsayev, O. (2024). Əta Tərzibaşının Türkoloji Araştırmaları, *AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu Azərbaycan Ədəbiyyatşünaslığı*, (2)1, 127-132. <https://doi.org/10.59849/2663-4406.2024.1.127>
- Küçük, M. (2004). “Kerkük Türkçesi Sözlüğü” Üzerine. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi* (18). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tdded/issue/12704/154587>.
- Özdemir, A. N. (2015). Kerkük Şairleri. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(09), 223-227. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trkede/issue/40982>
- Paşayev, G. (2010). Tanıtma ve Değerlendirme (Gazanfer Paşayev - Irak Türkmen Folkloru). *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 17(1), 177- 180. https://turkoloji.cu.edu.tr/pdf/gazanfer_pasayev_irak_turkmen_folkloru.pdf
- Reşit, A. N. (2024). Irak Türkmen Edebiyatında Bibliyografik Eserler. *Journal Of the Iraqla University*, 70(3), 297-299. <https://www.iqjh.org/index.php/iqjh/article/view/35>
- Saatçi, Ö. (2014). Irak Türkleri Dil Çalışmaları Bibliyografyası. *Diyalektolog- Ağız Araştırmaları Dergisi*, 8, 21-47. https://diyalektolog.com/?mod=makale_tr_ozet&makale_id=37102
- Sandalyeci, S. (2019). Prof. Dr. Hidayet Kemal Bayatlı Hatıra Kitabı. *Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 01(01), 115-125. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/balkanistik/issue/48795/617427>
- Terzi, Â. (2010). Mehdi Bayat ile II. Uluslararası Kültür Kongresi Üzerine Bir Söyleşi. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi* (30). <https://tdk.gov.tr/yayinlar/sureli-yayinlarimiz/say-30/>

Tezler

Bu alt kategoride tespit edilen yayın bulunmamaktadır.